

Krušné hory 2011

Sobota 6. – sobota 13. srpna 2011

Odjezd: v sobotu 6. srpna – v 6:30 od nádraží ČD Pardubice

Návrat: v sobotu 13. srpna – v cca 18:00 hod

Ubytování: Horský hotel M&M, Nové Město u Jáchymova

Více informací o ubytování na internetové adrese: www.hotel-mm.eu

Stravování: v hotelu polopenze, na trasách z vlastních zásob a v restauracích na trasách. Nákup potravin na trasy bude možný při zastávkách v projížděných městech.

Přihlášky: se zálohou 2000,- Kč.

Dáša Ehrenbergerová, tel. zam. 466 050 217; mobil 739 569 070;

e-mail ehrenbergerova@szs.pardubice.cz.

Zálohu uhradte převodem na klubový účet; ČSOB a.s., čú.: 131627997/0300

Upozornění: vzhledem ke dvěma výjezdům na německou stranu Krušných hor doporučuji sjednat si zdravotní přípojištění pro cesty do zahraničí a to na 4. den (úterý 9. srpna) a 6. den (čtvrtek 11. srpna).

Doporučené mapy: Krušné hory Karlovarsko (edice KČT č. 4, 1 : 50000) – 1., 3., 4., 5., 6. a 7. den

Krušné hory Kraslicko (edice KČT č. 3, 1:50000) – 2. a 5. den

Krušné hory Chomutovsko (edice KČT č. 5, 1:50000) – 8. den

V případě nepříznivého počasí mohou být navržené trasy upraveny, nebo může být zvolen náhradní program.

Všeobecné pokyny:

Všichni účastníci zájezdu by měli být ve vlastním zájmu oblečení a obuti tak, aby je nepřekvapilo náhlé zhoršení počasí v horském terénu. K povinné výstroji do hor patří kvalitní obuv, čepice, nepromokavá bunda či pláštěnka, svetr, další dle vlastního uvážení. Stravování je zajištěno formou polopenze, během dne jsou nutné vlastní zásoby. Možnosti občerstvení na trasách jsou omezené, proto je nutné mít vlastní láhev s vhodným nápojem. Nezapomeňte na osobní lékárníčku. Nezapomeňte na platné cestovní doklady. Před zájezdem doporučujeme absolvovat lékařskou prohlídku. Každý účastník se účastní zájezdu na vlastní nebezpečí a během zájezdu musí dodržovat pokyny vedoucího. Všichni účastníci zájezdu jsou pojištěni proti úrazu na základě pojistné smlouvy mezi ČSTV a pojišťovnou Kooperativa a. s. Členové KČT si mohou navíc individuálně uzavřít zvýhodněné úrazové pojištění u pojišťovny UNIQA a. s. (plné znění smluv a informace o rozsahu pojistného krytí jsou zveřejněny na klubových stránkách www.kct-slovan.pardubice.info). Nejvhodnějšími a nejskladnějšími zavazadly do autobusu jsou kufry. Autobus nás dopraví až na místo ubytování, nebalte proto své věci do krosen či batohů s kostrou.

Absolvováním navržených tras je možnost splnění podmínek oblastního turistického odznaku OTO

Karlovarsko: podmínkou je navštívit 5 povinných a dalších 10 volitelných míst.

Povinná místa jsou: 1. Plešivec (3. den), 2. hrad Loket (5. den), 3. Karlovy Vary (5. den), 4. Boží Dar (6. den), 5. Jáchymov (6. den).

Volitelná místa: 1. Šemnická skála (1. den), 2. Bučina (1. den), 3. Kyselka (1. den), 4. Nejdek (3. den), 5. Svatošské skály (5. den), 6. Doupská hora (5. den), 7. Diana (5. den), 8. Karlovarská kolonáda (5. den), 9. Klínovec (6. den), 10. Horní Blatná (7. den), 11. Pernink (7. den), 12. Abertamy (7. den).

Další volitelná místa, která jsou mimo naše plánované trasy: Vítkova hora, Goethova vyhlídka, Hůrky-hvězdárna, Ostrov nad Ohří, Popovské lípy, Potůčky, Nové Hamry, Nová Role, Děpoltovice, Hroznětín, Vysoká Pec, Andělská hora, Bečov-hrad.

Trasy připravil a výlet vede: ing. Petr Dračínský (mobil 732 959 402, operátor T-Mobile CZ)

Plánované trasy:

1.den – sobota 6. srpna:

Trasa autobusu: Pardubice – Poděbrady – Praha – Kladno – Stochov – Bochoř – Andělská hora – Šemnice – Sedlečko (255 km, vystoupí skupina I a II) – Dubina (vystoupí skupina III) – Kyselka (autobus čeká na všechny skupiny na parkovišti u mostu proti hospodě Kapřík) – Radošov (krátká zastávka u krytého mostu) – Velichov - Ostrov nad Ohří – Jáchymov – Nové Město (celkem 290 km).

Pěší trasy:

Skupina I: Sedlečko – „J“ neznačenou cestou – rozcestí s červenou značkou – „JV“ doleva po červené – Šemnická skála [1] – Beraní Dvůr – Dubina – rozcestí se žlutou – „JV“ po žluté – Skalky skřítků [2] – stejnou cestou zpět na rozcestí – pokračujeme „S“ po červené – Odbočka na Bučinu – Bučina, rozhledna [3] – stejnou cestou zpět – dále po červené – Kyselka [4] (**16,5 km, celkové stoupání 716 m, celkové klesání 792 m**). Přejezd autobusem ke krytému mostu do Radošova [5], krátká zastávka na prohlídku mostu.

Skupina II: stejná trasa jako skupina I, s vynecháním výstupu na Skalky skřítků a rozhlednu Bučina (**11,5 km, celkové stoupání 313 m, celkové klesání 389 m**). Přejezd autobusem ke krytému mostu do Radošova [5], krátká zastávka na prohlídku mostu.

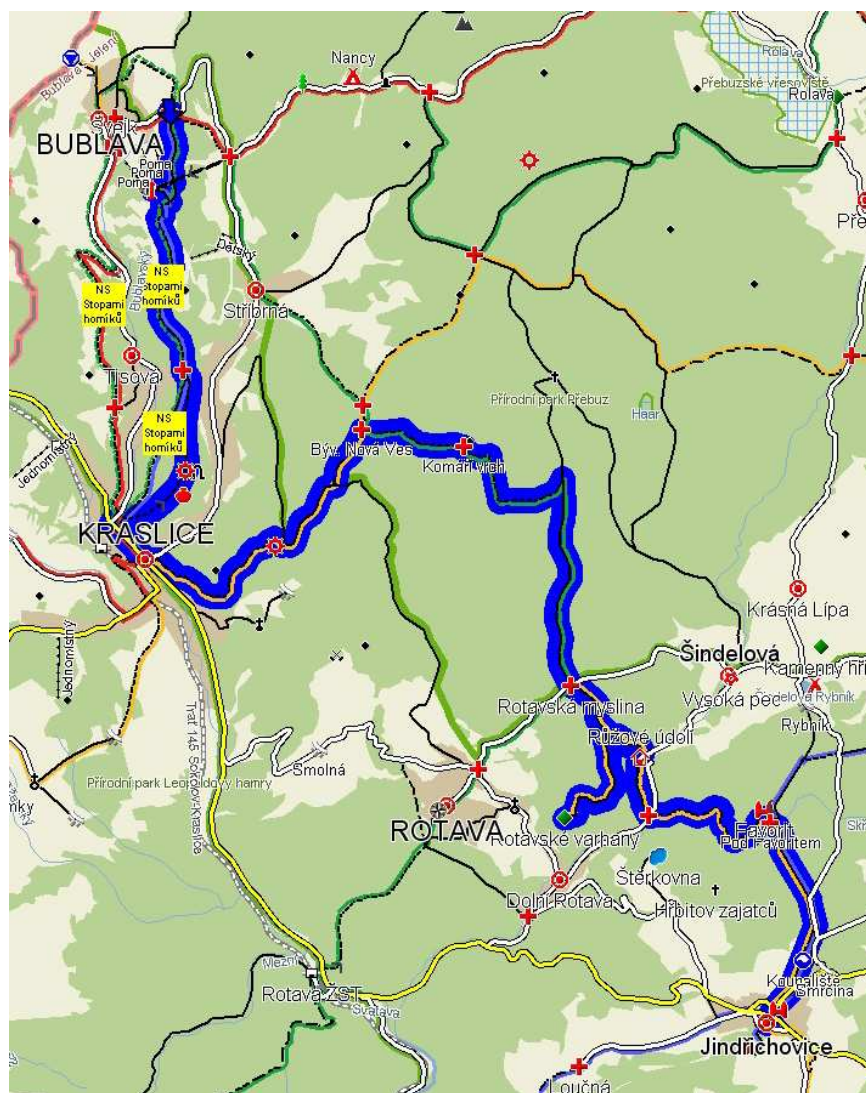
Skupina III: Dubina – „SV“ rozcestí se žlutou – „JV“ po žluté – Skalky skřítků [2] – stejnou cestou zpět na rozcestí – „pokračujeme „S“ po červené – odbočka na Bučinu – dále „S“ po červené – Kyselka [4] (**9 km, celkové stoupání 353 m, celkové klesání 354 m**). Přejezd autobusem ke krytému mostu do Radošova [5], krátká zastávka na prohlídku mostu.

2. den – neděle 7. srpna:

Trasa autobusu:

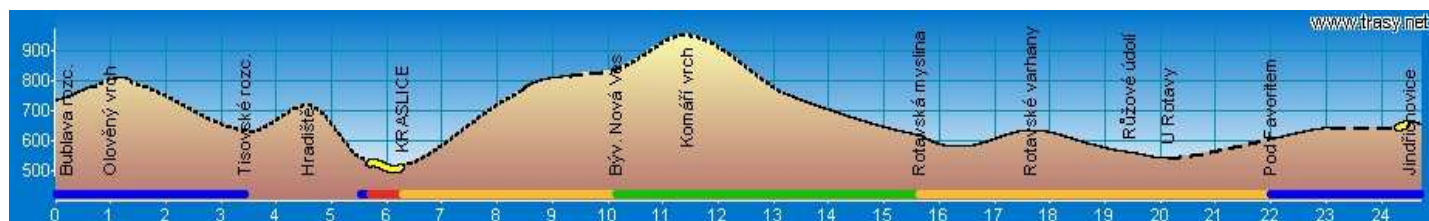
Nové Město – Mariánská – Hroznětín – Děpoltovice – Nejdek – Jindřichovice – Kraslice (vystoupí skupina II) – Bublava (vystoupí skupina I a III, autobus čeká na skupinu III) – stejnou cestou zpět Jindřichovice (čeká na skupinu I a II) – Nové Město (celkem 120 km).

Pěší trasy:

Skupina I: Bublava [6], penzion Langer – „J“ po modré – Olověný vrch [7] – Tisovské rozcestí – dále po NS „Stopami horníků“ – Hradiště [8] – Kraslice [9], náměstí – pokračujeme „V“ po žluté – Nová Ves [10], rozcestí se zelenou – pokračujeme „V“ po zelené – Komáří vrch – Pod Rotavskou myslivnou, rozcestí se žlutou – „JV“ po žluté – odbočka k čedičovému lomu – čedičový lom Rotavské varhany [11] – stejnou cestou zpět na rozcestí – dále „JV“ Růžové údolí – Favorit [12], rozcestí – pokračujeme stále po žluté – Jindřichovice [13]. Autobus čeká u penzionu RM (25 km, celkové stoupání 764 m, celkové klesání 844 m).

Skupina II: Kraslice [9], náměstí – „V“ po žluté – Nová Ves [10], rozcestí se zelenou – pokračujeme „V“ po zelené – Komáří vrch – Pod Rotavskou myslivnou, rozcestí se žlutou – „JV“ po žluté – odbočka k čedičovému lomu – čedičový lom Rotavské varhany [11] – stejnou cestou zpět na rozcestí – dále „JV“ Růžové údolí – Favorit, rozcestí – pokračujeme stále po žluté – Jindřichovice [13]. Autobus čeká u penzionu RM (19 km, celkové stoupání 607 m, celkové klesání 472 m).

Skupina III: Bublava [6], odbočka červené značky ze silnice – „SZ“ po naučné stezce „Stopami horníků“, společně s červenou, – Zelená hora – Kraslice [9], po červené dojdeme až ke kostelu a po prohlídce centra se vrátíme po modré značce k mostu – těsně před mostem pokračujeme „SV“ po modré a později po naučné stezce – Hradiště [8] – Tisovské rozcestí – společně s modrou – Olověný vrch, rozhledna [7] – Bublava [6], rozcestí, Penzion Langer. Zde čeká autobus na skupinu III a potom přejíždí do Jindřichovic. (11,5 km, celkové stoupání 477 m, celkové klesání 397 m)

m).

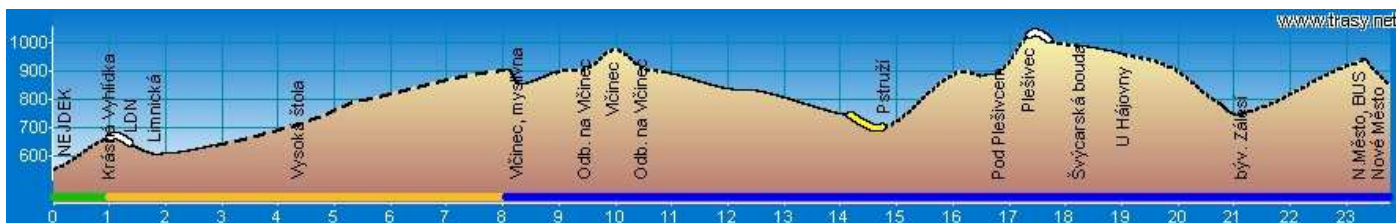
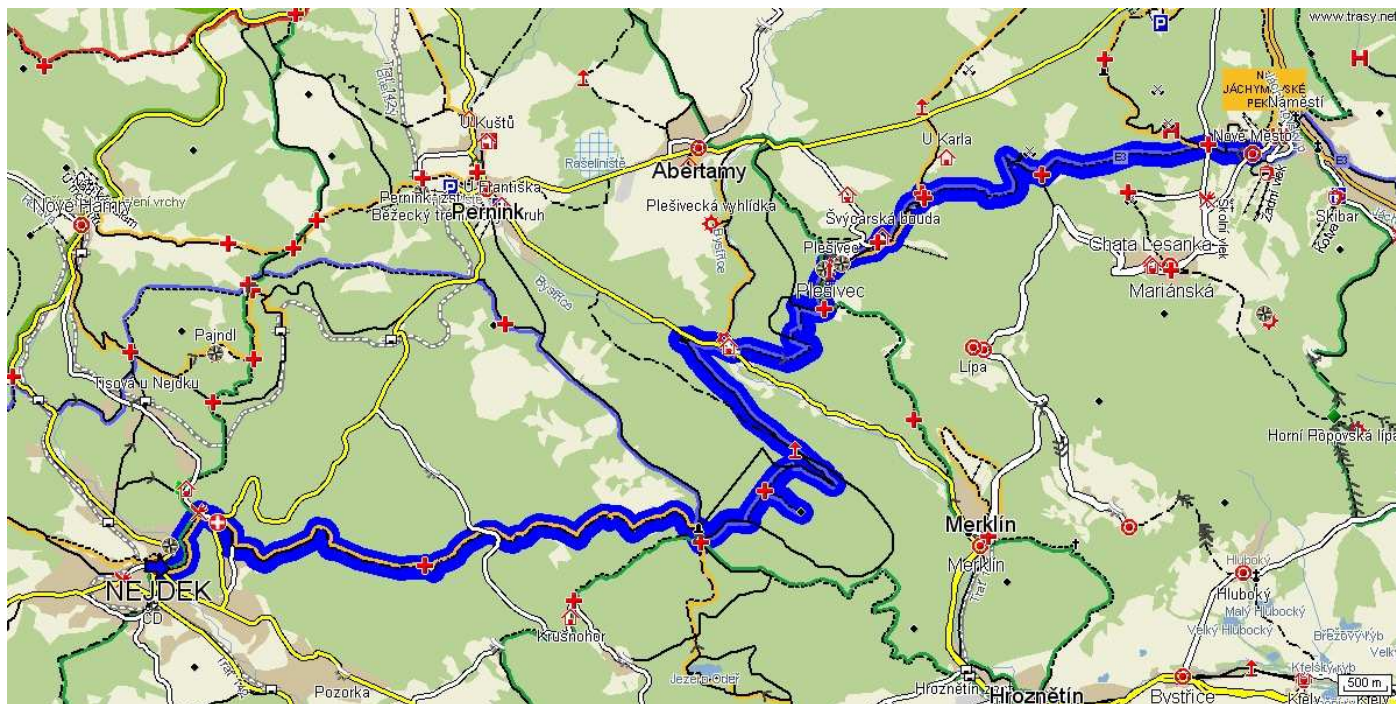
3. den – pondělí 8. srpna:

Trasa autobusu:

Nové Město – Mariánská – Hroznětín – Děpoltovice – Nejdek (vystoupí všechny skupiny, autobus čeká na skupinu II a III) – zpět Hroznětín – Merklín – Pernink – Abertamy (u kostela vystoupí skupina II a III) – prázdný autobus zpět Nové Město (celkem 65 km).

Pěší trasy:

Skupina I: Nejdek [14] – „SV“ po zelené – Krásná Vyhlídka – „JV“ po žluté – Vysoká štola – Velflík (Vlčinec), rozcestí – „SV“ po modré – odbočka na Vlčinec – Vlčinec, vrchol [15] – zpět na odbočku – Pstruží [16], Zelené údolí, chata – Pod Plešivcem – Plešivec, rozhledna [17] – modrá společně se žlutou – Švýcarská bouda – U hájovny – stále po modré – Nové Město (24 km, celkové stoupání 1047 m, celkové klesání 751 m).

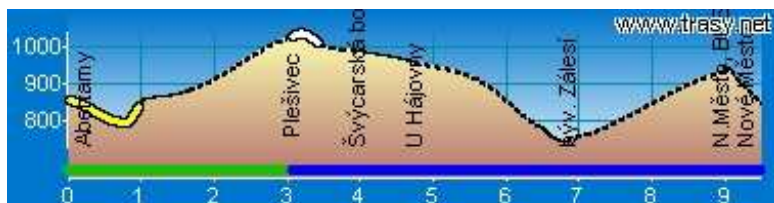

Skupina II: Prohlídka Nejdku [14], po prohlídce odjezd autobusem – Abertamy [18], náměstí, dále pěšky – „J“ po žluté – Plešivská vyhlídka – Pstruží [16], Zelené údolí, chata – „V“ po modré – Pod Plešivcem – Plešivec, rozhledna [17] – modrá společně se žlutou – Švýcarská bouda – U hájovny – stále po modré – Nové Město

(12,5 km, celkové stoupání 568 m, celkové klesání 572 m).

Skupina III: Prohlídka Nejdku [14], po prohlídce odjezd autobusem – Abertamy [18], náměstí, dále pěšky – „V“ po zelené, kolem kostela – Plešivec, rozhledna [17] – „SV“ po modré společně se žlutou – Švýcarská bouda – U hájovny – po modré – Nové Město (8,5 km, celkové stoupání 456 m, celkové klesání 362 m).

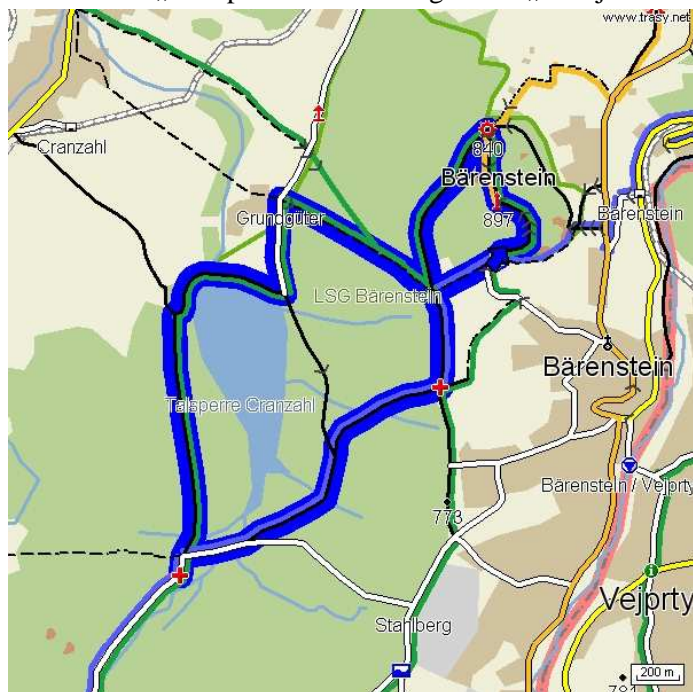
4. den – úterý 9. srpna:

Trasa autobusu:

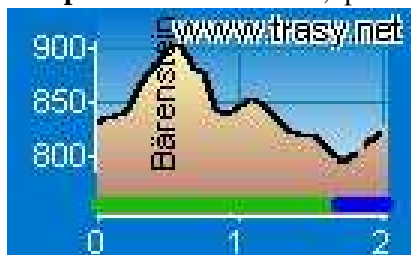
Nové Město – Boží Dar – Oberwiesenthal – Niederschlag – Bärenstein – parkoviště pod rozhlednou (vystoupí obě skupiny, autobus čeká na návrat obou skupin) – Oberwiesenthal – Boží Dar – Horní Halže – Kovářská (vystoupí skupina Ib) – Horní Halže – Měděnec (vystoupí skupina IIb, prázdný autobus pokračuje) – Perštejn (čeká na obě skupiny) – Stráž nad Ohří – Ostrov - Jáchymov – Nové město (celkem 110 km).

Pěší trasy:

Skupina Ia: Bärenstein [19], parkoviště pod rozhlednou – „SV“ po žluté (nově přeznačeno, původně zelená) – rozhledna Bärenstein – společně zelená se žlutou – rozcestí zelená, žlutá – pokračujeme „JZ“ po zelené – rozcestí s modrou – „SZ“ po zelené Grundgüter – „J“ k jezeru Talsperre Cranzahl – rozcestí s modrou – „SV“ po modré – rozcestí modrá-zelená – pokračujeme „S“ po modré – rozcestí modrá se zelenou – pokračujeme „SV“ po modré – Bärenstein, parkoviště pod rozhlednou (7,5 km, celkové stoupání 267 m, celkové klesání 267 m).

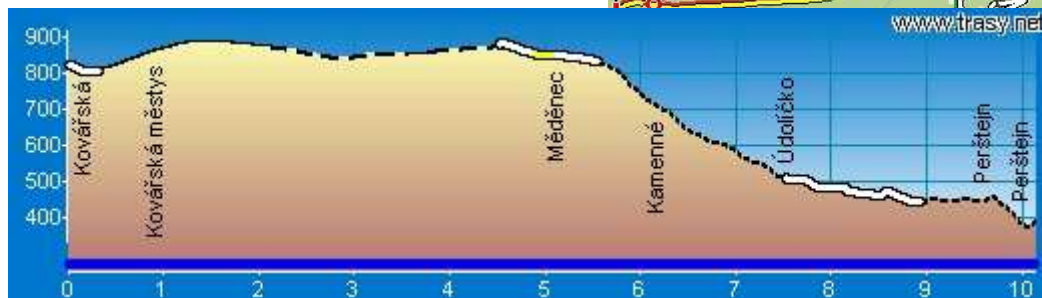
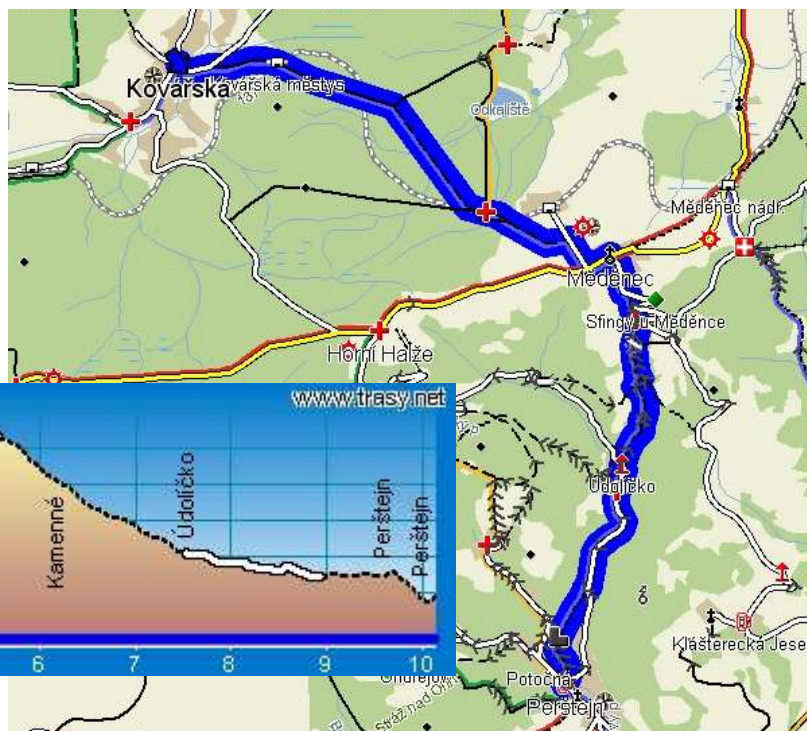

Skupina IIa: Bärenstein, parkoviště pod rozhlednou – „SV“ po žluté (nově přeznačeno, původně zelená) – rozhledna Bärenstein [19] – společně zelená se žlutou – rozcestí zelená se žlutou – pokračujeme „JZ“ po zelené – rozcestí s modrou – „SV“ po modré – Bärenstein, parkoviště pod rozhlednou (2 km, celkové stoupání 118 m, celkové klesání 118 m).

zelené – rozcestí s modrou – „SV“ po modré – Bärenstein, parkoviště pod rozhlednou (2 km, celkové stoupání 118 m, celkové klesání 118 m).

Skupina Ib: Kovářská [20] – „V“ po modré – rozcestí se žlutou – pokračujeme po modré – Mědník, vrchol – Měděnec [21] – „J“ po modré – Údolíčko [22] – Perštejn, zřícenina hradu [23a]– Perštejn [23b] (10,5 km, celkové stoupání 190 m, celkové klesání 615 m).

Skupina IIb: Měděnec [21] – Mědník – zpět Měděnec – „J“ po modré – Údolíčko [22] – Perštejn, zřícenina hradu [23a] – Perštejn[23b] (5 km, celkové stoupání 68 m, celkové klesání 522 m).

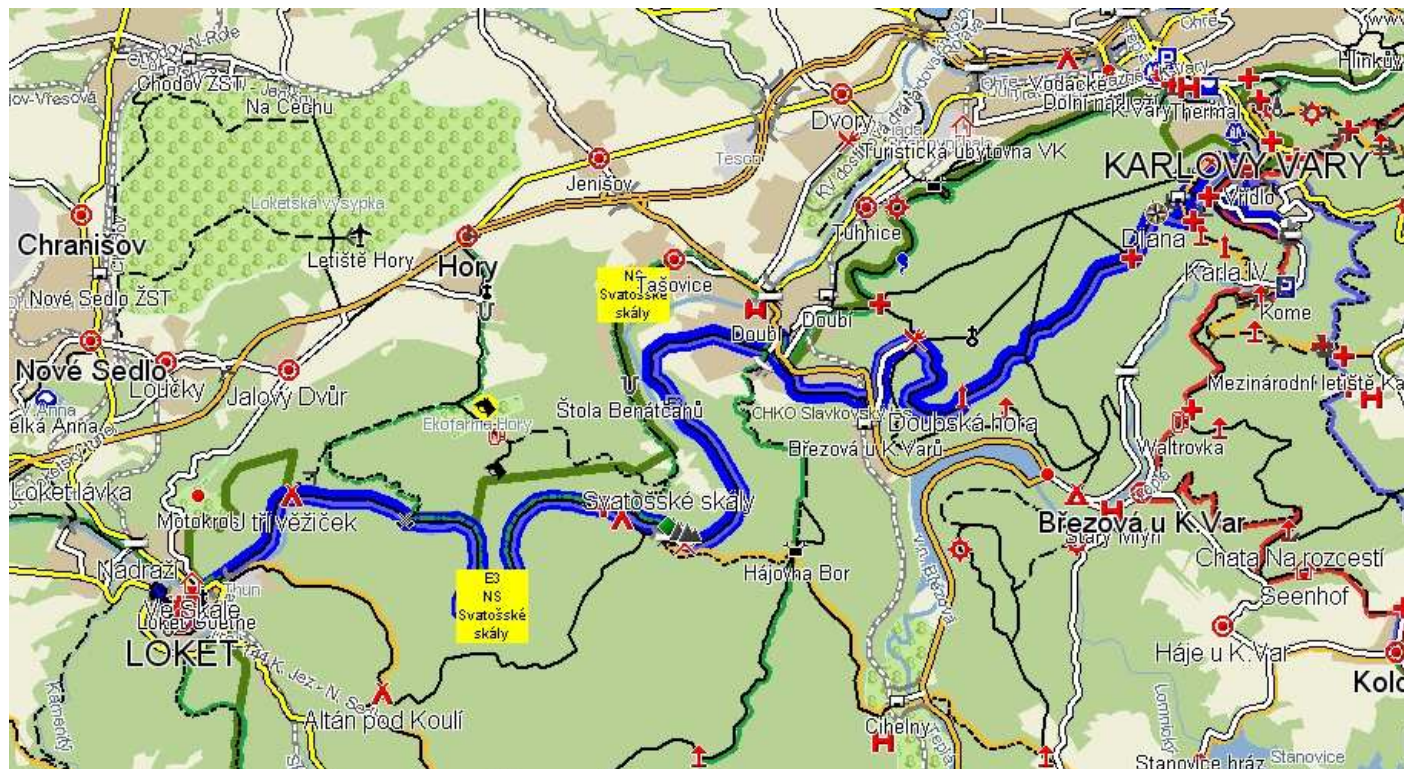
5. den – středa 10. srpna:

Trasa autobusu:

Nové Město – Jáchymov – Ostrov nad Ohří – Karlovy Vary – Loket (vystoupí obě skupiny, prázdný autobus pokračuje) – Hory – Doubí (autobus čeká na skupinu II) – Karlovy Vary, MHD u hotelu PUPP (vystoupí skupina II – prohlídka lázní) – parkoviště autobusů KOMA (směr Březová za Poštovním dvorem, autobus čeká. Po prohlídce města přijede opět k hotelu PUPP, kde nastoupí obě skupiny) – Ostrov nad Ohří – Jáchymov – Nové Město (celkem 95 km).

Pěší trasy:

Skupina I: Loket [24] – prohlídka města, prohlídku zakončíme u rozcestníku Loket Goethe – od rozcestníku „SV“ po modré značce údolím Ohře [25] – U tří věžiček – Vildenava – společně s naučnou stezkou Svatošské skály – stále po modré – Svatošské skály [26] – Doubí [27] – stále po modré – Sv. Linhart [28] – Doubská hora [29] – Nad lesní pobožností – Diana [30] – Karlovy Vary [31], Vřídlo – prohlídka lázní – po prohlídce sraz u grandhotelu PUPP, kam přijede autobus. (21 km, celkové stoupání 282 m, celkové klesání 312 m).

Skupina II: Loket [24] – prohlídka města, prohlídku zakončíme u rozcestníku Loket Goethe – od rozcestníku „SV“ po modré značce údolím Ohře [25] – U tří věžiček – Vildenava – společně s naučnou stezkou Svatošské skály – stále po modré – Svatošské skály [26] – Doubí [27] (11 km, celkové stoupání 47 m, celkové klesání 67 m).

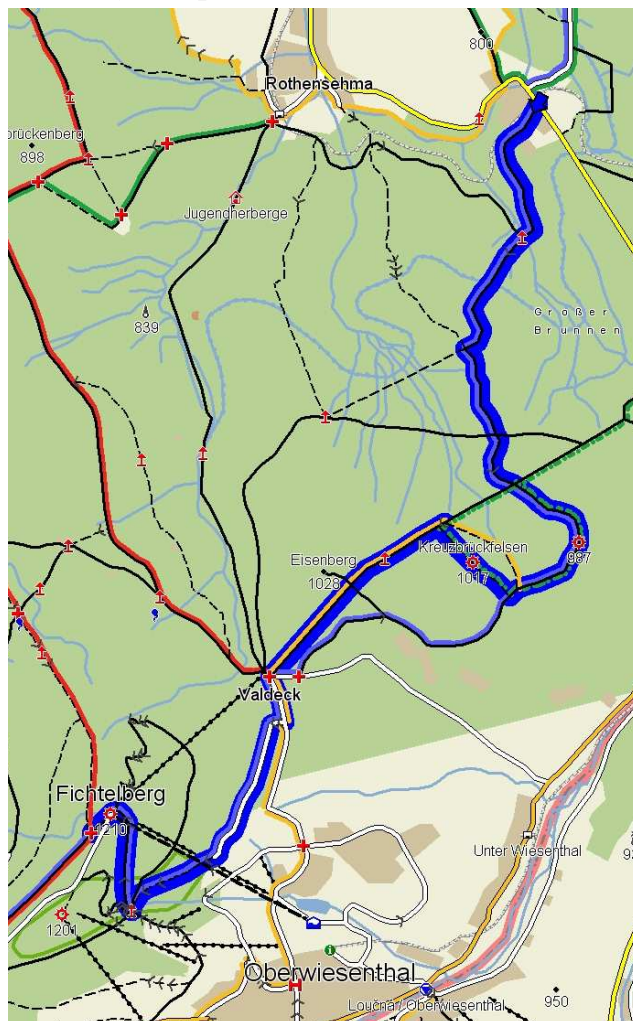
Přejezd autobusem do Karlových Varů [27] ke grandhotelu PUPP. Skupina II vystoupí, autobus přejezd na parkoviště. Prohlídka lázní. Po prohlídce sraz u grandhotelu PUPP, kam přijede autobus.

6. den – čtvrtek 11. srpna:

Trasa autobusu:

Nové Město – Boží Dar – Oberwiesenthal [32] – Biederhäuser – Kretscham-Rothensehma (železniční zastávka, vystoupí skupina Ia) – Biederhäuser – Oberwiesenthal – Fichtelberg, parkoviště pod vrcholem (vystoupí skupina IIa, autobus čeká na obě skupiny) – Fichtelberg – Boží Dar – Klínovecké rozcestí – parkoviště u hotelu Nástup (vystoupí obě skupiny) – Boží Dar (autobus čeká na skupinu IIb a odjíždí) – Nové Město (celkem 60 km).

Pěší trasy: Skupina Ia: Kretscham-Rothensehma (železniční zastávka Fichtelbergbahn 32a) – „J“ po modré značce – rozcestí modrá, žlutá, naučná stezka – „SZ“ po naučné stezce – Kreuzbrückfelsen – rozcestí se žlutou – pokračujeme „JZ“ po žluté – Valdeck, rozcestí žlutá, modrá, červená – „J“ po modré – Fichtelberg [32], hotel – Fichtelberg, parkoviště (10 km, celkové stoupání 535 m, celkové klesání 192 m).

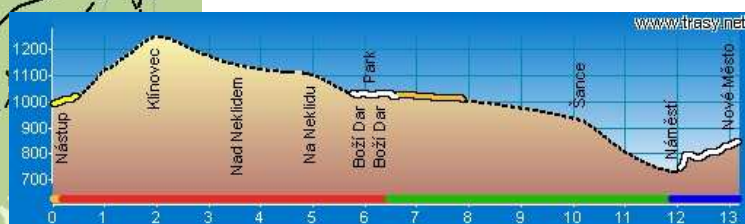

Skupina IIa: Fichtelberg, parkoviště – Fichtelberg [32b], hotel – „JZ“ po modré – hotel Sachsenbaude – „SV“ směrem neznačenou cestou – rozcestí s modrou – „S“ po modré – Fichtelberg – parkoviště Fichtelberg (3,5 km, celkové stoupání 124 m, celkové klesání 124 m).

Skupina Ib: parkoviště u hotelu Nástup – „JZ“ po červené – Klínovec [33] – Nad Neklidem, rozc. – pokračujeme po červené – Na Neklidu [34] – Boží Dar [35] – „JZ“ po zelené – Jáchymov [36] – „JZ“ po modré Nové Město (13,5 km, celkové stoupání 401 m, celkové klesání 542 m).

Skupina IIb: parkoviště u hotelu Nástup – „JZ“ po červené – Klínovec [33] – Nad Neklidem, rozc. – pokračujeme po červené – Na Neklidu [34] – Boží Dar [35] (6 km, celkové stoupání 260 m, celkové klesání 227 m).

7. den – pátek 12. srpna:

Trasa autobusu:

Nové Město – Boží Dar – odbočka červené značky ze silnice za Božidarským rašelinářským (rozcestí červené a NS, vystoupí skupina I) – rozcestí pod Blatenským vrchem, odbočka červené značky ze silnice (vystoupí skupina II) – Horní Blatná – Pernink (autobus čeká na obě skupiny) – Abertamy [18] (krátká zastávka na prohlídku města) – Nové Město (celkem 40 km).

Pěší trasy:

Skupina I: odbočka červené ze silnice za Božidarským rašelinářským [37] (rozcestí červené a NS) – „JZ“ po červené – Pod Božidarským Špičákem [38] – Mrtvý Rybník – Muscherclub – Mauritius – Hřebečná [39] – Bludná [40] – Pod Blatenským vrchem - Blatenský vrch [41], rozhledna – Vlčí jámy – Horní Blatná [42] – „J“ po žluté – chata Tatranka – Pernink [43.44] (19,5 km, celkové stoupání 307 m, celkové klesání 432 m).

Skupina II: rozcestí Pod Blatenským vrchem – „SZ“ po červené – Blatenský vrch [41], rozhledna – Vlčí jámy – Horní Blatná [42] – „J“ po žluté – chata Tatranka - Pernink [43.44] (6,5 km, celkové stoupání 103 m, celkové klesání 258 m).

8. den – sobota 13. srpna:

Trasa autobusu:

Nové Město – Boží Dar – Kovářská – Křimov – Hora Sv. Šebestiána, místní část Nová Ves (vystoupí obě skupiny) – Celná – Místo (čeká na příchod) – Chomutov – Louny – Slaný – Veltrusy – Nová Ves – Praha – Poděbrady – Pardubice (celkem 300 km).

Pěší trasa:

Skupina I: Hora Sv. Šebestiána, místní část Nová Ves [45] – „JZ“ po modré značce – Farský mlýn – Myší díra, Celná [46] – rozcestí modrá, žlutá – po modré společně se žlutou – Hasištejn [47] – „V“ po žluté – Místo [48] (9 km, celkové stoupání 261 m, celkové klesání 566 m).

Grafické zpracování tras bylo provedeno pomocí programu Turistické trasy, verze 2.22

Trasy připravil a zájezd vede: ing. Petr Dračínský, mobil 732 959 402

Mapa: Edice KČT
č. 3 – Krušné hory – Kraslicko (trasy 2, začátek 3)
č. 4 – Krušné hory – Karlovarsko (trasy 1, 3, 4, 5, 6 a 7)
č. 5 – Krušné hory – Chomutovsko a Mostecko (trasa 8)

Rekapitulace:

Den \ Trasa	Autobus km	I. skupina		II. skupina		III. skupina	
		km	stoupání	km	stoupání	km	stoupání
1. den – sobota 6. srpna	290	16,5	716 m	11,5	313 m	9	353 m
2. den – neděle 7. srpna	120	25	764 m	19	607 m	11,5	477 m
3. den – pondělí 8. srpna	65	24	1047 m	12,5	568 m	8,5	456 m
4. den – úterý 9. srpna	110	18	457 m	7	186 m	7	186 m
5. den – středa 10. srpna	95	21	282 m	11	47 m	11	47 m
6. den – čtvrtek 11. srpna	60	23,5	659 m	9,5	384 m	9,5	384 m
7. den – pátek 12. srpna	40	19,5	307 m	6,5	103 m	6,5	103 m
8. den – sobota 13. srpna	300	9	176 m	9	176 m	9	176 m
Celkem	1080	156,5	4408 m	86	2384 m	72	2182 m

Zajímavosti na trase:

[1] **Šemnická skála** (645m) - vrchol a jeho okolí tvoří stejnojmenná přírodní rezervace (7,36 ha, vyhl. v r. 1933), dříve označována názvem Olšová Vrata. Strmý znělcový vrch porostlý přirozeným smíšeným lesem a charakteristickou květenou. Hnízdiště naší největší sovy výra velkého. Z vrcholové plošiny výborný výhled na údolí Ohře a panorama Doupovských hor. Původně se tomuto místu říkalo Panenský skok, současný název Šemnická skála se ujal až v 19. století. Vrchol znělcové skály zdobil v minulosti kříž. Ten podle pověsti upomínal na šťastnou záchranu mladé dívky, která uprchla do lesů před krutým pánem z Andělské hory, aby si ho nemusela vzít za muže. Při útěku se dívka dostala až na okraj skály, kde se přikrčila za předsunutý skalní výstupek pod vrcholem. Tím se ztratila pánovi z očí. Rozlíčený rytíř bodl ostruhami svého koně tak prudce, že ten vyrazil vpřed a oba se zřítili do stometrové propasti. Celý kraj tím byl osvobozen od nenáviděného velmože.

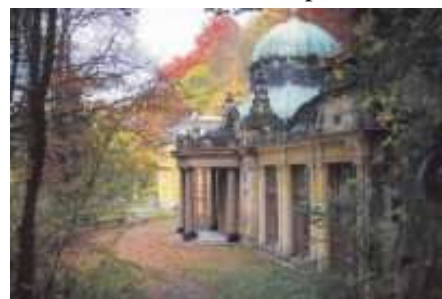
[2] **Skalky skřítků** – národní přírodní památka (8,5 ha, vyhl. v r. 1979). Jedná se o geologické útvary - dutiny podlouhlého oválného tvaru s průměrem až 150 cm. Název skalky však není správný, protože se jedná o souvislou geologickou formaci. O vzniku dutin existují dvě teorie - G. C. Laube se domníval (1912), že vznikly díky plynným erupcím v proudu lávy a dotvořeny byly vodní erozí. Proti tomu stojí teorie ze 30. let 20. století, která tvrdí, že vznik dutin má příčinu ve vyvětrání kmenů a větví, které tam byly uzavřeny během sopečné erupce - je zde však nápadná pravidelnost výdutí a nedostatek důkazů o rostlinách na jejich místě. V okolí lze nalézt mnoho druhů rostlin, např. jatník podléšku, plicník lékařský, petrklíč, sasanku, lilii nebo lýkovec.

K místu se váže legenda o skřítkách, kteří zde hlídali poklad a od lidí, se kterými zde spolužili, vyžadovali jen něco jídla. Jak šla doba, chamtiví sedláci dávali skřítkům stále méně, až se malí obyvatelé rozhodli místo opustit. Král skřítků požádal převozníka přes Ohři, zda by je mohl přepravit, což on celý den dělal a vysloužil si za to od krále zlato. Také mu nabídl, že může národ spatřit a být tak posledním, kdo jej zde uvidí. Převozníka zajímalo, kolik skřítků vlastně převezl a nabídku přijal - po povelu "Klobouky dolů!" jich převozník spatřil tisíce, načež se skřítky rozešli ke Krušným horám a nikdo je zde již nespapal.

[3] **Bučina** (582m) – malá kamenná rozhledna. Rozhlednu nechal na stejnojmenném vrcholu vystavět kolem roku 1880 Jindřich Mattoni a nová věž tehdy poskytovala nádherný kruhový výhled na celý Karlovarský kraj. Dnes je především jižním a východním směrem výhled přes vzrostlé stromy nemožný. Z lázní Kyselka vede k vrcholu červená turistická značka, ale místy je hledání cesty velmi obtížné. Kamenná, 11 metrů vysoká rozhledna je celoročně volně přístupná.

[4] **Kyselka** – místo je známé od středověku výskytem přírodních vývěřů minerální vody s bohatým obsahem oxidu uhličitého. Protože voda pramenila na úbočí Bučiny, byla nazývána „Buková kyselka, či kysibelka“.

karlovarský Jindřich Mattoni podchytil 4 minerální prameny (Alžběta, Josef, Löschner a Otto) a vyvedl je do stáčíren. Pod označením „Mattoniho kysibelka“ byla expedována v Evropě, krátce i v USA. K tomu sloužila firemní železniční vlečka Kyselka – Vojkovice, dlouhá 9 km, zařízená v roce 1890, včetně železničního mostu přes Ohři. Kolem zdrojů byla vybudována krásná parková úprava a lázeňský areál pro významné hosty. Jedním z nich byl i řecký král Otto (1852). Podle něho byl nazván pramen (přístupný veřejnosti) i novorenesanční kolonáda z r. 1898. Ve stejném slohu je v údolí postavena Mattoniho vila (zámeček), zahradní restaurace i objekty stáčíren. Na skále nad

řekou je novorománská kaple sv. Anny. V parčíku se nachází Mattoniho pomník (od E. Hellmera) a busta balneologa J. Löschera. Objekty býv. lázní utrpěly za okupace (vojenský lazaret) a znárodněním po r. 1948. Nejvíce utrpěly nepovedenou privatizací. Zchátralé objekty počátkem 90. let minulého století naposledy sloužily jako dětská léčebna. Dnes jsou zde téměř jen ruiny. Totéž postihlo i bývalou železniční trať z Vojkovic do Kyselky se zastávkami ve Velichově a Radošově. Staniční budova v Kyselce byla stržena, v kolejišti jsou již vzrostlé stromy. Karlovarské minerální vody, a.s., provedly po r. 1992 v Kyselce a okolí rozsáhlý hydrogeologický průzkum. Ten objevil nové bohaté zdroje minerální a stolní vody. Průběžnou rekonstrukcí stáčírenského závodu se výroba zvýšila více jak 10krát. Dnes je závod Mattoni největším výrobcem přírodních minerálních a stolních vod v ČR.

[5] **Radošov** – dnes součást Kyselky. První písemné zprávy z r. 1226 o Radovanově brodu přes Ohři na královské cestě z Porýní do Čech. První dřevěný most z r. 1364, přes značný počet úprav si uchoval renesanční charakter z 16. stol., v letech 1979-80 rekonstruován, v r. 1986 shořela jeho dřevěná část, most obnoven v r. 2002. Na vrchu Košťál (464 m) hradiště kultury knovízské z poč. tisíciletí př. n. l. Pův. gotický kostel sv. Václava z 14. stol. barokně přestavěn v 18. stol. a obnoven v 19. stol.

[6] Bublava – původní osada založená při dolech a hamrech na železnou rudu. První zmínka o obci je z roku 1601. Po zániku důlní činnosti se obyvatelé zabývali prací v lesích, málo zemědělstvím a ženy domácí výrobou krajek, vyšívek a pleteného zboží. Od 80. let 19. stol. byly využívány vyšívací stroje a později automaty. V obci byla celnice, tiskárna, malá elektrárna strojírna, několik výroben prádla, krajek a hudebních nástrojů. Dne 13. 9. 1938 byla fašisty přepadena četnická stanice a celnice a zavražděni čtyři četníci. Památník v zatáčce u hotelu. Po 2. světové válce se obec stala postupně střediskem rekreační oblasti vhodné zejména pro zimní sporty. Bublavu, Olověný vrch, Kraslice a Hradiště spojuje okružní naučná stezka „Stopami horníků“.

[7] Olověný vrch – Od roku 1933 se tyčí na Olověném vrchu (německy Bleiberg), nad obcí Bublava dřevěná rozhledna s výletní restaurací Bleiberg. Rozhledna je vysoká 16 m a k jejímu vrcholu je třeba zdolat 74 schodů. Zasklená vyhlídková plošina nabízí výhled už jen na severní stranu. Naskytne se vám krásný pohled na Bublavu a hluboké lesy na německé straně, v čele s vrcholem Kielberg (943 m n. m.) s televizní věží a kopcem Aschberg, na němž lze zahlédnout rozhlednu. Výhled na ostatní světové strany je dnes už nemožný, kvůli přerostlým stromům

[8] Hradiště – archeologická památka, bývalé tvrziště severně od Kraslic. Nacházejí se zde zříceniny bývalého kraslického hradu Hausberg. V zalesněném prostoru jsou zbytky zdí a valů. Na západní straně je umělá jeskyně a pod ní vyhlídkový altán s výhledem do údolí Stříbrného potoka a na lesní masiv nad Stříbrnou, kde stával lyžařský můstek.

[9] Kraslice – Kraslice leží v Západních Čechách, severozápadně od Karlových Varů. Kraslice jsou horské městečko rozkládající se v srdci Krušných hor a nedaleko hranice s Německem. Město se pyšní světově uznávanou tradicí výroby hudebních nástrojů. Kraslice jsou obklopeny zalesněnými stráněmi kopců zvedajících se nad městem. Městem protéká říčka Svatava. Kraslice jsou bývalé hornické město. Město je vyhledávaným střediskem zimní rekreace. U severního okraje města je vybudována naučná stezka nesoucí název Stopami horníků. Trasa stezky vede přes vrchol kopce Olověný vrch (802 m), na kterém byla postavena rozhledna. V podhradí Kraslického hradu vznikla osada, která byla v roce 1352 označena jako městečko a v roce 1370 byly Kraslice městem a v roce 1541 byly hornickým městem. Na přelomu 15. a 16. století vznikaly v okolí města hornické osady. Období třicetileté války se na rozvoji města podepsalo velmi negativně. Kraslice byly zničeny požárem a horníci nekatolického vyznání byli vystěhováni do Saska. Následkem těchto událostí došlo k útlumu těžby. V 17. století se ve městě začínají rozvíjet řemesla, především výroba hudebních nástrojů a krajkářství. Železniční trať vedoucí ze Sokolova byla zprovozněna v roce 1876. V období druhé světové války byla řada továren přeměněna na zbrojní výrobu a v okolí města vzniklo několik zajateckých táborů. Byla tu část ženského koncentračního tábora Flossenbürg. Na konci druhé světové války byli němečtí obyvatelé města odsunuti. Město se podařilo úspěšně znovu zaplnit obyvateli. Dominantou města se velký novorománský děkanský chrám Božího těla pocházející z let 1893 až 1896. Před chrámem je sloup se sochou panny Marie a svatého Jana Nepomuckého zhotovený v 18. století. Budova evangelické modlitebny byla postavena v 19. století. Dostupné autem po celý rok

Kraslice vznikly na staré obchodní stezce mezi Německem a Českou kotlinou, která byla později nazývána jako „Zlatá cesta erfurtská“. První zmínky o osídlení souvisejí s klášterem ve Waldsassenu. Na základě pozvání cisterciáckých mnichů byla oblast kolonizována německými osadníky. V letech 1150 až 1350 vznikají první osady, které se později sloučí pod názvem Greslas. Po obci jméno přechází také na hrad. Ve 14. století se v oblasti začínají dolovat rudy stříbra, olova a cínu a došlo tak k rozvoji celé oblasti. Roku 1356 se panství stává majetkem českého krále Karla IV., Toto období bylo pro Kraslice dobou rozmachu a prosperity. Růst Kraslic byl natolik rychlý, že je král Karel IV. již roku 1370 povýšil na královské město. Po smrti krále Karla IV získali panství bratři Jindřich a Konrád z Reitenbachu, kteří se začali věnovat loupežným nájezdům. V roce 1412 loketský purkrabí s vojskem vypálil hrad a město vyplenil. Osídlování kraje začalo znovu. Až o dalších 115 let později jsou Kraslice povýšeny na svobodné horní město. Rozkvět města přerušila třicetiletá válka a rekatolizace. V 17. století rudné dolování v okolí Kraslic upadá a nastává rozmach řemesel, především krajkářství, tkalcovství, výroba hraček a výroba hudebních nástrojů. Obnovení rozvoje města přispěla roku 1886 výstavba železnice. V polovině 18. století Josef Jan Anger založil továrnu na výrobu hudebních nástrojů, jejíž věhlas se šířil pod značkou Amati. Slibný rozvoj města zastavila druhá světová válka a zejména následné vysídlení sudetských Němců po jejím skončení. Nové možnosti se otevřeli po roce 1989, kdy se otevřela ekonomika, což konkrétně v Kraslicích znamenalo stále sílící spolupráci se sousedním německým městem Klingenthal.

[10] Nová Ves – chatová osada na křižovatce turistických cest pod Komářím vrchem. V okolí osady je řada zajímavých skalních žulových útvarů.

[11] Rotavské varhany – Rotavské varhany jsou ojedinělou ukázkou sloupcovitého rozpadu čediče. Stěnu bývalého čedičového lomu tvoří místy až 12 m vysoké, vějířovitě uspořádané hranoly. Ty připomínají píšťaly kostelních varhan. Odtud tedy název Rotavské varhany. Zajímavý přírodní útvar vznikl vnitřním pnutím při zmenšování objemu chladnoucího lávového proudu. Vrchol čedičové skály skýtá krásný výhled na Rotavu a široké okolí.

[12] Favorit – zámek „Mes idées“, dnes nazývaný Favorit, leží v rozlehlé oboře mezi obcemi Jindřichovice a Sindelová. Dřív tu stával zámek ze 17. století, který byl roku 1898 zbourán. Místo něj zde nechal hrabě František Antonín Nostic vystavět pro svoji choť lovecký zámek v pseudobarokním stylu, který se dochoval dodnes. K trojkřídlé budově patří ještě přilehlé hospodářské budovy a hájenka. Před zámečkem můžete spatřit barokní kapli sv. Huberta a také sochu tohoto svätce. Zámeckou budovu navštívilo kdysi mnoho významných osobností. Často tu pobýval J. W. Goethe, Jan Evangelista Purkyně, návštěvou zámeček poctil i španělský král Alfons XIII, císařovna Sissi, nebo generál Patton. V 70. a 80. letech minulého století sloužil lovecký zámek ke školním a rekreačním účelům. Dnes má svého soukromého majitele. Cestou k zámečku Favorit nepřehlédněte dlouhou alej 84 památných modřínů.

[13] Jindřichovice – Městečko vzniklé při dolech na olovenou a stříbrnou rudu na počátku 14. století. V obci Jindřichovice, v horní části, stojí zámek vystavěný v roce 1672 Janem Hartvíkem Nosticem jako náhrada za starou šlikovskou tvrz. Tento raně barokní objekt byl ve druhé polovině 19. století pseudogoticky upraven. Poblíž dnešního vchodu je do stěny zazděn plastický reliéf s motivem sv. Jiří v raně renesančním slohu, přenesený pravděpodobně z původní tvrze. V současné době je zámek opraven a slouží jako okresní archiv. Další významnou památkou v obci a její dominantou je kostel Sv. Martina. Jedná se o stavbu z roku 1803, se zajímavou osmibokou věží a šestibokým presbytářem. Původ kostela je datován do 14. století, avšak byl zničen a vypálen a v 19. století byl upraven do dnešní podoby. Okolí Jindřichovic odpovídá podhorskému rázu a nedaleký potok Skřiván zvaný též Javořícký či Oborský připomíná řeku Vydru na Šumavě.

[14] Nejdek – První písemný doklad o existenci Nejdku pochází z roku 1340. Udává se však, že Nejdek vznikl jako hornická kolonie těžařů cínu již kolem roku 1250. Název města Nejdek je prý odvozen od německého "neue Decke" -

podle nově pokryté střechy hradní věže. Historicky Nejdek a všechny obce v jeho okolí vděčí za svůj vznik dolování cínu ve 14. - 16. století. Největší rozmach rudného dolování na Nejdecku spadá do éry panování loketských hrabat Šliků. Ti drželi nejdecké panství bezmála 160 let, v rozmezí let 1446 - 1602. Za Šliků se začala těžit i železná ruda, což vedlo v Nejdku a okolí ke stavbě hutí a hamrů. V roce 1602 přešlo nejdecké panství koupí v rámci příbuzenského vztahu od Štěpána Šlika na Bedřicha Collonu z Felsu. Collonové pak drželi panství do roku 1632. Za jejich držení došlo k významné události, k násilné rekatolizaci Nejdecka. Z Nejdku a okolí odešlo mnoho rodin do exilu do Saska. Jejich odchod se projevil nepříznivě v dalším úpadku dolování. Úpadek hornictví vedl ke vzniku rozličných domácích výrob a řemesel. Pro Nejdecko mělo největší význam paličkování krajek. Výdělečné

možnosti nejdeckých obyvatel se zlepšily až po roce 1843, kdy byla založena přádelna česané příze. Nejdecké železárny existují od roku 1813, roku 1836 byly modernizovány - podnikatel Heinrich Kleist zde zavedl válcování plechů. V roce 1881 byla postavena železnice z Chodova přes Novou Roli do Nejdku a roku 1899 pak byla dokončena trať z Karlových Varů do Potůčků a Johannegeorgenstadtu v Německu, jež měla pro Nejdecko a západní Krušnohoří zásadní význam. Hospodářská stabilizace a komunikační spojení Nejdecka se Saskem koncem minulého století vedly i k oživení celoročního turistického ruchu, jenž v té době začal být módou. Jeho projevem byly mimo jiné např. stavby vyhlídkových věží a restaurací na Klínovci (1884), Plešivci (1895) a na Tisovském vrchu - Pajndlu nad Nejdkem v roce 1897.

V letech 1945 - 1946 byl německým obyvatelům Krušnohoří na základě Postupimské dohody a dekretů E. Beneše zkonfiskován majetek a následně byli vystěhováni ze svých domovů do válkou zničeného Německa. Souběžně s transferem Němců probíhal složitý a velmi pomalý proces znovuosídlování regionu českým obyvatelstvem. Zájem o osídlení prázdných domů po odsunutých Němcích byl v horských oblastech malý. Opuštěné domy chátraly a byly v padesátých letech po stovkách demolovány.

Základ architektonické tvárnosti Nejdku byl dán již v 16. století, stavebně byl dále rozvíjen v období baroka a především na sklonku 19. století, v období hospodářského rozkvětu města. Ze stavebních slohů jsou pro Nejdek významné baroko a klasicismus. Na náměstí jsou četné domy s historizujícími nebo secesními fasádami, vybudované v letech 1881 až 1914. Významní rodáci, kteří mají v Nejdku pamětní desky (viz plánek Nejdku). Št. Kpt. Otakar Korec (26. 11. 1908 - 05. 06. 1940 Amiens), letec, hrdina 2. světové války. Dr. Heinz Kurt Henichh (21. 04. 1922 - 21. 03. 2006). Britský fyzik, profesor fyziky a historie fotografie v USA, žil v USA v Pennsylvánii.

Vladimír Ráž (01. 07.1923 – 04. 07. 2000 Praha), divadelní a filmový herec, dabér. Ignác Sichelbarth 26. 09. 1708 - 06. 10. 1780 Peking), misionář, kněz (člen jezuitského řádu), hlavní dvorní malíř a mandarín na císařském dvoře v Pekingu (císař Qian Long, 1736 - 1795), v Číně nazýván Ai Qi Meng.

Hradní románsko-gotická věž je nevýznamnější nejdeckou historickou památkou. Věž je zbytkem původního hradu postaveného v období někdy kolem roku 1250 Konrádem Plikem, který sloužil k ochraně zemské stezky i k uložení cenností a cínů vytěženého v Porolaví. Věž byla až do roku 1790 obydlena, nyní slouží jako zvonice a je v ní umístěn vzácný renesanční zvon pražského zvonaře Brikciho z Cymperka. Hranolová věž má půdorys lichoběžníku, takže při pohledu od jihu lze současně vidět její čtyři hrany. Hradní skála se dříve pro svoji podobu s mužskou hlavou nazývala "Knížecí nos" (Fürstennase).

Nejdecký zámek začal asi kolem roku 1650 stavět hrabě Heřman Černín, stavbu dokončil jeho následovník Humprecht Černín asi roku 1653. Podle starých zpráv z poloviny 18. století byl zámek dvoupatrový, měl více než 20 pokojů a věžičku se zvonem a hodinami. Byl přestavěn v roce 1786 hrabětem Janem Nepomukem Hartigem. V roce 1857 byla celá stavba téměř zničena velkým požárem, proto jej tehdejší majitel Jindřich Kleist nechal od základů postavit znovu. Zámek tehdy získal téměř svoji dnešní podobu se stylovou pečeti pseudobaroka, doplněnou prvky pseudorenesance a pseudogotiky. Do dnešní podoby byl zámek přestavěn v roce 1889. Ve velké terasovité zahradě, založené již v 17. století, rostla řada vzácných okrasných dřevin.

Barokní kostel sv. Martina - o kostele sv. Martina nacházíme první zmínku již v roce 1354. Malá gotická stavba byla v průběhu staletí rozšiřována a přizpůsobována dobovému vkusu. Kostel byl několikrát přestavěn, v letech 1755 - 1756 byl více než o polovinu zvětšen do dnešní podoby. Z této doby je také převážná část jeho vnitřního rokokového zařízení. Bohatými řezbářskými pracemi se vyznačují dva boční oltáře p. Marie Bolestné a sv. Jana Nepomuckého. Pozoruhodné jsou i rokokové varhany a renesanční náhrobní kámen, zobrazující patrně hraběte Kryštofa Šlika, pohřbeného v kryptě roku 1578. Vedle kostela stojí socha sv. Jana Nepomuckého.

Evangelický kostel, stojící na malebném návrší nad Bernovským rybníkem, je architektonickou dominantou severozápadní části Nejdku. Je nápadný svou zdvojenou jehlancovou střechou věže. Pozemek na stavbu neogotického kostela poskytl v roce 1903 majitel přádelny česané příze Carl Lahusen. Kostel byl dokončen roce 1904. V současné době je sídlem farního sboru Českobratrské církve evangelické v Nejdku.

Jednopatrová **budova muzea č.p. 238** byla do dnešní podoby upravena v poslední třetině 19. století a má eklekticky pojatou fasádu s novogotickými prvky. V letech 1976 - 1977 bylo v měšťanském domě s neogotickými dekorativními prvky zbudováno Muzeum dělnického hnutí. Tato expozice vzala za své po listopadové revoluci 1989 a uvolnila místo národopisně orientované stálé výstavy ze sbírek Krajského muzea Karlovarského kraje, Muzeum Karlovy Vary (lidové umění, keramika, cín, podmalby na skle, malovaný nábytek).

Kašna Rolávka představuje řeku Rolavu dlážděnou světlými říčními valouny v jejím původním korytě. Rolava má svůj příběh, který je zvěčněn na pěti kovových "lávkách" kašny, kterou navrhl Ing. Arch. Roman Koucký v rámci úpravy dolní části náměstí Karla IV. v roce 2001.

Nejdecká křížová cesta (NKC) je romantickým místem skrytým v přilehlém lese Křížového vrchu. Křížová cesta byla vybudována v letech 1851 - 1858 a neměla a dosud nemá široko daleko sobě rovné pro svou délku a nádhernou polohu přímo nad centrem města. Procházky v tomto místě mají kouzlo v každém ročním období. Nabízí návštěvníkům překrásné pohledy z ptačí perspektivy na historickou část města i daleké výhledy do hlubokého údolí Rolavy. V roce 2008 oslavila NKC 150 let, 31. 8. 2008 ji slavnostně vysvětil Msgre. František Radkovský. Vysvěcená a obnovená NKC se pyšní patinovanými uměleckými reliéfy nejdeckého výtvarníka H. Kouby.

[15] **Vlčinec** – vrch (973 m) na který vede značená odbočka je součástí Jeleního hřbetu, ze kterého je v některých místech krásný výhled. Podle pověsti jsou zde ukryty obrovské poklady. Zhruba kilometr pod vrcholem stávala osada Wölfling, která byla po roce 1945 postupně vysídlena a zbořena. Ze vsi se zachovala jen myslivna, později restaurace, která několikrát vyhořela v letech 2005 a 2006. V současné době snad dochází k rekonstrukci této stavby.

[16] **Pstruží** – osada a soutoku Červené a Bílé Bystřice. V místě byla papírna vyrábějící bílou lepenku pro pivní tácky. V okolí řada zaniklých i využívaných děl pro využití vodní síly.

[17] **Plešivec** – čedičová kupa (1028 m) s osmibokou 16 m vysokou kamennou rozhlednou z roku 1895. V roce 1908 přistavěn horský hotel. V prosklení oken jídelny jsou znaky horských měst Krušnohoří. Na sv. úpatí je Švýcarská bouda, rázovitá stavba v alpském stylu.

[18] **Abertamy** – Město leží v západní části Krušných hor v nadmořské výšce 840 m. Osada zde byla založena v letech 1525-1529 a pravděpodobně roku 1579 byla povýšena na horní městečko. Původní horní osada vznikla při bohatých nalezištích stříbra a cínu. Největší rozvoj těžby spadá do let 1531-1538, kdy se využívala především šachta sv. Vavřince. Na konci 16. století už byly doly před zánikem. Cín a kobalt se tu těžily v 19. století, po roce 1945 navíc uran. Po úpadku těžby se rozvinula domácí výroba umělých květin, krajek a rukavic. V polovině 19. století byla v obci zavedena výroba kožených rukavic. Hlavní surovinou byly kozí kožky, kterých bývalo v každém domě dost. Známy byl i abertamský kozí sýr z kozího mléka, dochucovanými různými bylinkami. Abertamské rukavice byly známé v celém světě svou kvalitou a rozmanitostí vzorů. Po 2. světové válce byly drobné, ale i větší továrny sloučeny do Rukavičkářských závodů, které měly a mají dodnes ředitelství na Dobříši.

Stavební památkou je kostel Čtrnácti sv. Pomocníků. Původní stavba z roku 1534 byla v roce 1736 nahrazena barokní stavbou. Dnes je městečko rekreačním centrem, východiskem do západní části Krušných hor. V okolí je možnost koupání, v zimě je tu řada lyžařských terénů pro běžkaře i sjezdaře.

[19] **Bärenstein** – město založeno kolem roku 1500 na solné stezce z Halle do Čech. Dříve těžba uranu, fluoritu a barytu. Nad městem stejnojmenný čedičový vrch (898 m) s kamennou rozhlednou.

[20] **Kovářská** – obec na hřbetech Krušných hor v protáhlém údolí Černého potoka ve výšce 820 m. V 16. stol. se zde zpracovávala železná ruda moderními technologiemi (zřízeny kamenné železárny, technická památka). Dříve, již od 14. století, těžba nerostů a zpracování železa. Po třicetileté válce prudký úpadek. Později výroba zápalek, příze a šindelů. V roce 1856 zde byla otevřena krajkářská škola, která měla zajistit zdejší lidem vhodnou výdělečnou činnost. Od roku 1883 městečko (německy Schmiedeberg). Krátce těžené ložisko fluoritu. Kostelík sv. archanděla Michaela je barokní z roku 1710, později upravovaný. Před ním barokní mariánský sloup z roku 1706. Muzeum letecké bitvy nad Krušnohořím 11. 9. 1944 zřízené veterány bitvy.

[21] **Měděnec** – typické horské městečko založené r. 1520, bylo roku 1588 povýšeno na horní město. Šachovnicový půdorys s obdélným náměstím. Lidová krušnohorská architektura, pozdně barokní kostel Narození P. Marie z l. 1803-14. Na těžbu měděných rud v 15. a 16. stol. navazuje dnešní důl, kde se v l. 1968-92 těžila železná ruda (od té doby se v ČR netěží nikde). V důlním díle se ještě nacházejí granáticko-muskovitické svory, surovina pro výrobu granátů a světlé slídy. U šachty výstava, prodejna a brusárna minerálií. V rámci geoturistického programu jsou pod širým nebem instalovány geologické exponáty, např. prokřemenělé kmeny sekvojí z Kadaně (stáří 18 mil. let), čedičové koule a sloupy, deskovité pararuly aj. Vyhlídkový vrch Mědník (910 m) s kruhovým rozhledem je prorýt štolami po těžbě. Na vrcholu kaple Neposkvrněného početí z r. 1674 ve tvaru rotundy (bez vybavení),

zdaleka viditelný orientační bod. Na jz. úbočí kaple Srdce Ježíšova z r. 1935 (rovněž bez vybavení) a v blízkosti vleku prohlídková štola Marie Pomocné související též s malachitovou jeskyní.

Otvírací doba: červenec-srpen Út-ne 11.00-17.00. Vstupné činí: dospělí 50,-Kč, děti a důchodci 30,-Kč. Vstupenky v restauraci Mědník. Nutná pevná obuv. www.mariepomocna.ic.cz.

Jv. od Měděnce, při silnici na Klášterec n. Ohří přírodní památka „Sfingy u Měděnce“, která je tvořena skalami bizarních tvarů. Z modré značky odbočit doleva po silnici

[22] **Údolíčko** – rekreační osada v romantickém údolí severně od Perštejna

[23a] **Perštejn zřícenina hradu** – stojí na zalesněném kopci nad obcí. Z hradu se zachovaly zbytky hradního paláce, okrouhlá věž a zbytky hospodářských objektů. Hradní zříceniny jsou volně přístupné. Hrad vznikl zřejmě ve 2. polovině 13. století. Prvním skutečně doloženým majitelem hradu byl v roce 1344 Bedřich ze Šumberka. V roce 1451 byl hrad dobyt a pobořen vojskem pod vedením Jakoubka z Vřesovic. V 1. polovině 16. století se hrad připomíná již jako pustý.

[23b] **Perštejn obec** – letovisko ležící v ovocnářské oblasti Krušných hor. Vých. od obce na Tabulové hoře se nachází obdélníkové hradiště ohraničené ze tří stran přírodními svahy, ze

sev. odděleno sedlem s kamenným valem. V obci klasicistní kostel sv. Vendelína z l. 1795-96. Uvnitř malby I. Grubera. Nedaleko obce památník zaniklých obcí Doupovských hor.

[24] Loket – město (3200 obyvatel). Na křižovatce bývalých zemských cest a ostrohu ze tří stran sevřeném řekou Ohří byl postaven v 11. stol. na bývalém hradišti hrad a vzniklo město, prvně písemně uváděné v roce 1230. Hrad za vlády Lucemburků byl několikrát sídlem královského rodu. V roce 1319 se na Loket uchýlila Eliška, manželka Jana Lucemburského, se synem Václavem, mladým Karlem IV., který byl na příkaz otce na hradě dva měsíce vězněn. V roce 1337 obdržel Loket městská práva a král Karel IV. na hrad a do jeho okolí často dojížděl. V husitské době stál hrad při Zikmundovi, husité jej nedobyli, ale odneslo to předměstí, které vypálili sami měšťané. Po třicetileté válce, která přinesla městu úpadek, začal chátrat i hrad. V roce 1907 byla část hradu upravena na muzeum porcelánu a až do roku 1948 byl hrad využíván jako věznice. V roce 1950 byl Loket vyhlášen městskou památkovou rezervací, do které patří všechny památkové objekty města včetně městských hradeb.

Hrad – je tvořen komplexem budov, jehož středem je hranolová věž z poloviny 13. stol. Proti ní je purkrabství z poč. 15. stol. a jižně hejtmanství. Na východě je palác se dvěma křídly z 16. stol. Hrad je raně gotický s pozdně gotickými a renesančními přestavbami. Na opevnění hradu navazuje i opevnění města se 4 baštami a 2 věžemi.

Radnice – monumentální budova na jižním náměstí je vystavěna v raně barokním slohu podle plánů Abrahama Leuthnera. Stavba, započatá v roce 1682, byla úplně dokončena o čtrnáct let později. Dvoupatrová hlavní budova má ve štítu věž, ve které je osazen kamenný městský znak. Její součástí jsou i další hodnotné architektonické prvky, zejména raně barokní klenby. V radnici, jejíž náročná rekonstrukce byla dokončena v roce 1989, je umístěn městský úřad.

Kostel sv. Václava – První zmínky o kostelu se datují rokem 1240, kdy řemeslníci a rodiny hradní posádky získali pod hradním svahem vlastní farní kostelík, zasvěcený českému národnímu světcovi sv. Václavu. Roku 1247 udělil král Václav právo k městskému farnímu kostelu pražskému řádu křižovníků s červenou hvězdou, kteří při něm založili špitál, poprvé v pramenech připomínaný v roce 1305. Do obrazu pozdně gotického Lokte zasáhla výrazně znovuvýstavba kostela, který vyhořel při šlikovském přepadu města v roce 1473. Iniciátor tohoto požáru Matyáš Šlik zahájil pak vlastním nákladem rekonstrukci chrámu a určil jej ve své závěti za rodové pohřební místo. V roce 1676 získal kostel přístavbu boční kaple nadací měšťana Michala Geyera, v roce 1701 byla pak zahájena velká přestavba, která znamenala zejména novou úpravu presbyteria a věže se šnekovým schodištěm. Po požáru v roce 1725 musel být kostel radikálně přestavěn. Novou stavbu projektoval Wolfgang Braunbock a stavbu pak dokončil jeho syn Ondřej. Kostel ve stylu baroka byl znovu otevřen roku 1734.

Kaple sv. Anny – na místě před bývalým jediným vstupem do města byla v roce 1744 postavena malá kaple zasvěcená sv. Anně jako výraz díky za to, že o pouti dne 26. 7. 1742 nepřátelská francouzská vojska ve válce o dědictví rakouské ušetřila město a nevydrancovala jej. Šťastný konec obléhání byl připisován přímluvě svatě Anny. V minulosti byla tato barokní kaple vyzdobena běžnými plastikami, jejichž část je dnes umístěna v muzeu v Sokolově.

Sloup nejsvětější trojice – uprostřed náměstí byl roku 1719 postaven trojičný sloup snad podle návrhu Jana Karla Stülpa. V půdorysu je rozveden motiv trojúhelníku jako symbol trojjedinosti. Na vrcholu je figurální skupina Nejsvětější Trojice, níže jsou plastiky archandělů, pod nimi je městský znak a sochy světců: sv. Václav, sv. Šebestián, sv. Jan Křtítel, sv. Jan Nepomucký, sv. Florián a panna Marie.

Mariánská kaple – pochází z I. poloviny 18. století, je cennou barokní stavbou. V odborné literatuře se uvádí, že byla významnou zastávkou při procesích, která směřovala k poutnímu kostelu Nanebevzetí Panny Marie v Chlumu sv. Máří. Tato poutní cesta prý měla v minulosti velký význam v celém našem regionu. Před nedávnem prošla kaple rekonstrukcí.

[25] Údolí Ohře – přírodní památka (32,84 ha), vyhlášená r. 1976. V zalesněných stráních spadajících k řece Ohři je řada pseudokrasových jeskyní a pozůstatky fosilní části třetihorní flóry. Části zkamenělých stromů, otisky listů a kapradin jsou ukázkami křížového vrstvení, na které je vázán vznik pseudokrasových dutin, obsahujících pískovce s množstvím prokřemenělých fosilních stromů a jejich fragmentů.

[26] Svatošské skály – skupina mohutných žulových skal na levém břehu Ohře vytvořená postupným zvětráváním a odnosem granitových bloků karlovarského plutonu a výmolné činnosti řeky a erozivním působením mrazu, větru a deště. Jsou zde desítky vypreparovaných skalních pilířů a sloupů různé velikosti. Svými tvary připomínají svatební procesí a podle toho jsou i pojmenovány - například Ženich, Nevěsta, Muzikanti, Svědci. Největší a nejvýrazněji působící skupina skal u visuté lávky přes Ohři tvoří národní přírodní památku Jan Svatoš. Romantické údolí bylo zdrojem inspirace řady umělců (J. W. Goethe, V. Mrštík, H. Marschner aj.).

[27] **Doubí** – část Karlových Varů. Novorenesanční zámek vzorně zrekonstruovaný v roce 2002 současným majitelem Karlem Holoubkem. Svou dnešní podobu získal rozsáhlou přestavbou v roce 1884. Původní středověká tvrz stávala na místě dnešního zámku na skále v blízkosti říčního brodu. Měla pravděpodobně charakter hrazeného dvorce, úzce spjatého se zemědělstvím a chovem dobytka, právě zde umožněným otevřeným údolím řeky Ohře. Poblíž zámku vidíme vícepatrovou budovu, někdejší objekt místní porcelánky. Porcelánka v Doubí byla založena roku 1849 pražským měšťanem Janem Möhlingem. Dnes je zde výroba nábytku.

[28] **Sv. Linhart** – zřícenina kostela sv. Linharta, zbytky zdíva románského kostelíka z r. 1246. Byl součástí zaniklé středověké vsi Obora. Nejstarší historická památka Karlových Var.

[29] **Doubská hora** – je nejvyšším vrchem (611 m) hřebenu mezi Karlovými Vary a Doubím a také tradičním místem procházek a výletů. Na jejím vrcholu stojí hotel Aberg s kamennou rozhlednou a dřevěná pravoslavná kaplička. Svůj pomník zde má i ruský car Petr I. Veliký. V současné době je hotel kvůli rekonstrukci mimo provoz.

[30] **Diana** – rozhledna Diana se tyčí na Vrcholu přátelství již od roku 1914. O rok dříve začal se stavbou rozhledny a přilehlé restaurace karlovarský stavitel František Fousek. Obě stavby byly veřejnosti zpřístupněny 27. 5. 1914. V seznamu kulturních památek je rozhledna Diana zapsána od prosince 1981. Kamenná rozhledna s doškovou střechou a ochozem stojí ve výšce 547 m n. m. a nabízí překrásný výhled na Karlovy Vary, vrcholy Krušných hor, Doupovských hor a Slavkovského lesa. K vyhlídkovému ochozu 40 m vysoké rozhledny vede 150 schodů. Pokud zrovna nemáte síly ke zdolávání tolika schodů, je vám zde k dispozici i výtah. U rozhledny se můžete občerstvit v malém bufetu nebo v lesní restauraci a kavárně Diana.

[31] **Karlovy Vary** – městská památková zóna, město (55000 obyvatel) s největšími lázněmi našeho státu, sídlo kraje. Věhlas světových lázní založila teplá léčivá zřídla vyvěrající v údolní nivě řeky Teplé. Přesný rok založení města není znám, s největší pravděpodobností kolem r. 1350. V roce 1370 udělil císař a král Karel IV. již stávajícímu městu svobody a práva královského města. Až do začátku 18. stol. zde existovaly většinou soukromé lázně. Rozmach lázeňství nastal ve 2. pol. 18. stol. a zejména v 19. stol. V listopadu r. 1890 postihla město katastrofální povodeň, jejímž důsledkem byla výstavba ochranné nádrže na řece Teplé – přehrady Březová. Během obou svět. válek se proměnily lázně ve vojenské lazarety. Po r. 1945 byl zaveden namísto sezónního celoročního lázeňského provozu. Indikace karlovarské léčby jsou značně široké. Dlouhodobých největších úspěchů dosahuje

léčba vlekých chorob zařívacího ústrojí a některých poruch výměny látkové. Z 12 minerálních pramenů je nejvýznamnější Vřídlo, které chrlí za minutu 2000 litrů vody teplé 73°C z hloubky 2000-3000 m do výšky 12 m. Jde o alkalicko-zemito-salinickou muriatickou termální vodu obsahem 6,44 g soli v kg vody. Vývěry Vřídla upravované uměle na různé teploty jsou vyvedeny v budově Vřídelní kolonády postavené v l. 1967-75 namísto provizorní dřevěné z r. 1940, kdy byla demontována původní kovová stavba z r. 1879. Trojlodní Mlýnská kolonáda byla postavena v l. 1871-81 podle projektu architekta Josefa Zítka, v r. 1893 byla prodloužena až za Skalní pramen. Novorenesanční trojlodní sloupová architektura krytá kazetovým stropem má délku 132 m a šířku 13 m. Atika s balustrádou je nad portiky zdobena dvanácti alegorickými plastikami znázorňujícími

jednotlivé měsíce. Tato kolonáda kryje 5 pramenů. V létě jsou zde pořádány denní promenádní koncerty. Jednou z nejstarších staveb je čtyřboká Zámecká věž s arkádovým třístranným ochozem. Věž je zbytek hrádku Karla IV. z doby kolem r. 1350, přestavěná po požáru v r. 1608. Před vybudováním lázeňského sanatoria Thermal byl největším společenským střediskem Grandhotel Pupp, který vznikl spojením Českého sálu z r. 1728 a Saského sálu z r. 1701. Dnešní podoba grandhotelu je z r. 1907, kdy byla postavena ústřední budova se slavnostním sálem. Sanatorium Imperial bylo vystavěno v l. 1910-12 v novodobém velkohotelovém stylu podle projektu francouzského inženýra Hebrarda. Od Vřídelní kolonády je přístupné tunelovou lanovou dráhou. Budova Lázní I je příkladem stavebního rozmachu města koncem 19. stol. Nákladná budova z r. 1895 podle plánů Helmera a Fellnera je bohatě zdobena nástěnnými malbami a četnými plastikami. Novorománská a novogotická budova Lázní III z l. 1864-66 podle plánů Haina a Labitzského obsahuje mimo lázeňských místností velký koncertní sál. Příkladem vkusné interpretace slohových záměrů historizujícího druhého rokoka je budova Městského divadla z r. 1866 podle plánů Helmera a Fellnera.

Kromě názvu města připomínají Karla IV. i pískovcová barokní socha od neznámého autora z r. 1739 umístěná na průčelí Městské knihovny a litinová socha z r. 1858 od Josefa Maxe před budovou Lázní I. Symbol lázní socha Kamzíka z r. 1851 je umístěna pod Jelením skokem. Nejstarší církevní památkou je hřbitovní kostel sv. Ondřeje z doby kolem r. 1500. Kostel sv. Maří Magdalény dílo K. I. Dietzengofera z l. 1731-36 s dvouvětvým průčelím lze právem označit jako perlu baroka. Pravoslavný kostel sv. Petra a Pavla z let 1893-98 od arch. Wiedemanna je napodobeninou byzantské chrámové stavby. Kostel sv. Lukáše ve slohu anglické gotiky z l. 1876-77 podle D. Mothese. Pobyt velkého množství významných osobností dokládají četné plastiky a pamětní desky.

Ve městě je stáčírna léčivých pramenů se solivarnou a výrobní likéru Becherovka.

Galerie umění z r. 1912 obsahuje stálou expozici děl 20. stol. Krajské muzeum obsahuje sbírky cínu, skla a porcelánu. Jan Becher muzeum - procházka historickými sklepy, množství unikátních dobových exponátů a fotografií. Ochutnávka výtečné Becherovky.

V současné době je město kromě lázeňství i významným kulturním, společenským a správním centrem oblasti.

[32] Oberwiesenthal, Fichtelberg – na úpatí hory leží nejvýše položené město Německa, lázně Oberwiesenthal. Oberwiesenthal byl založen v roce 1527 pány ze Schönburgu jako hornická osada, rok poté co byla v oblasti nalezena stříbrná ruda. Roku 1530 obdržela osada městská práva, a roku 1559 se dostal Oberwiesenthal pod správu saského panovnického rodu Wettinů. Důlní činnost byla v 19. století ukončena. Město se postupně díky zájmu o Fichtelberg a lyžařskému sportu stalo cílem turistů. V roce 1921 se Oberwiesenthal spojil s u Polavy ležícím Unterwiesenthalem, zmiňovaným poprvé už v roce 1406. Unterwiesenthal měl městská práva už v roce 1510. Od roku 1936 má Oberwiesenthal statut lázeňského města.

[32a] Fichtelbergbahn – je označení úzkorozchodné trati o rozchodu 750 milimetrů vedoucí z Cranzhlu do

Oberwiesenthalu. Trať vede střední částí Krušných hor v německém Sasku, v blízkosti hranic s Českou republikou. Stavba trati z Cranzhlu do Oberwiesenthalu začala 6. dubna 1896 a stavební práce skončily o rok a čtyři měsíce později. 20. července 1897 byla trať slavnostně otevřena. Do konce roku 1897 přepravila 67 756 osob a 57 psů. V následujících letech počty pasažérů vzrůstaly, také díky vzrůstajícímu zájmu turistů o tuto oblast Saska i jeho nejvyšší horu Fichtelberg. V současnosti provozuje společnost BVO-Bahn pouze osobní dopravu s vlaky taženými pouze parními lokomotivami. Ve vlaku je i jídelní a zavazadlový vůz.

[32b] Fichtelberg je s výškou 1214,6 metrů nejvyšší horou spolkové země Sasko v německé části Krušných hor. Jihovýchodně se nachází menší z vrcholů hřbetu – Kleiner Fichtelberg (1206 m). Na vrcholu stojí Fichtelberghaus s 31 metrů vysokou rozhlednou a meteorologickou stanicí. První budova turistické chaty na vrcholu byla postavena v letech 1888 až 1889 podle projektu Oskara Puschmanna. Chata byla otevřena 21. července 1889. Už v roce 1899 se musela chata rozšiřovat, kvůli vysokému zájmu turistů. V roce 1910 začala další přestavba a rozšíření, ze stejného důvodu. Na východní stranu hory vede z Oberwiesenthalu kabinková lanovka, nejstarší v Německu. Je v provozu už od roku 1924. Na Fichtelbergu pramení několik menších potoků, nejdůležitějším z nich je potok, přecházející na dolním toku v říčku Zschopau. Z Fichtelbergu je vidět převážná část německého středního Krušnohoří. Na východě lze přes hřeben českých hor pozorovat i České středohoří s Milešovkou. Několik málo dní v roce lze pozorovat bavorské pohoří Smrčiny, české Krkonoše a Šumavu i její nejvyšší horu Velký Javor.

[33] Klínovec – nejvyšší vrchol Krušných hor (1244 m). V r. 1817 postavena dřevěná vyhlídková pyramida,

nahrazena v r. 1838 otevřenou gloriétou, která v r. 1868 lehla popelem. Od srpna r. 1884 zahájen provoz nové zděné vyhlídkové věže, která se zachovala dodnes. Koncem 19. stol. postaven přízemní hostinec, v r. 1908 při příležitosti jubilea mocnáře Františka Josefa postavena rozlehlá hala pro výstavu krušnohorských výrobků. Hala má krásný kazetový strop se znaky krušnohorských měst, která byla zastoupena na výstavě. Výstavní hala se stala centrem dalších přístaveb ukončených v r. 1927. V r. 1929 budova zčásti vyhořela a nová přístavba hotelu se zachovala dodnes. Hotel dnes chátrá a je dlouhodobě uzavřen. Dominantou vrcholu je 80 m vysoká telekomunikační věž. Přístup na vrchol je možný též z Jáchymova sedačkovou lanovkou z r. 1965 s převýšením 428 m.

[34] Neklid – vrchol (1099 m), středisko sjezdového lyžování s komplexním vybavením. V blízkosti horního parkoviště za poslední větrnou elektrárnou historický hraniční kámen s barevnými znaky ze tří stran.

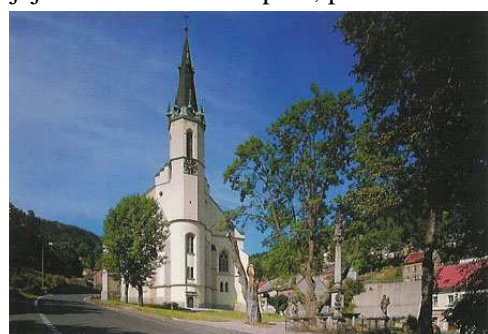
[35] Boží Dar – nejvýše položené město (1028 m, 185 obyvatel) v Čechách. Prostor dnešního města osídlen až při velké hornické kolonizaci poč. 16. stol. při pronikání hornických prospektorů hlavně ze Saska. R. 1525 byl otevřen nejvýznamnější stříbrný důl sv. Vavřince. V r. 1533 byly z příkazu saského kurfiřta Johanna Friedricha vytyčeny na náhorní rovině hranice nového města. Stavební plán byl zpracován po vzoru renesančních hornických měst v pravoúhlé osnově s obdélníkovým náměstím. R. 1546 byl Boží Dar povýšen na město. Jméno města bylo prý odvozeno od kurfiřtova výroku, když mu byla nabídnuta k odpočinku sedačka z jednoho kusu stříbra, odmítl je se slovy "Tento vzácný kov, to je váš chléb, to je dar boží". V roce 1547 po vítězné Šmalkaldské válce se město s okolím po úpravě hranic stalo opět součástí české koruny. V 60. letech 16. Stol mělo kolem 2 tisíc obyvatel. Vlivem úspěšné těžby stříbra trval rozkvět města až do třicetileté války. Ta však způsobila odchod nekatolických horníků a těžařů do Saska. Po úpadku těžby se rozvíjí náhradní výroba krajek, dřevěných předmětů, chov dobytka a těžba rašeliny. Úpadek obce po r. 1945 v důsledku uzavření přístupu do hraničního pásma, postupná obnova obce v 60. letech minulého století. V současné době význačné středisko zimních sportů. Starší domovní zástavba zničená velkým požárem v r. 1808. Empírová radnice s klenutými stropy v přízemí a šestibokou věžičkou z r. 1808, přestavěná v l. 1844-45. Pozdně barokní kostel sv. Anny postaven v r. 1772 F. Hegerem na místě stavby z r. 1593. V kostele nápisy s letopočtem 1707. V předsálosti hotelu Zelený dům nástěnná malba, líčící uvítání saského kurfiřta a pamětní deska o návštěvě města Martinem Lutherem v r. 1542. Vlastivědné muzeum vystavuje předměty z historie Božího Daru i ze všedního života minulých století. Rodiště krušnohorského písničkáře Antona Günthera (1876-1937), na hřbitově hrob. Od října 2006 je Boží Dar opět městem.

[36] Jáchymov – městská památková zóna (2800 obyvatel). Vznikl na místě osady Konradsgrün jednotnou výstavbou od r. 1516 v důsledku nálezů bohatých ložisek stříbra. Ty daly základ bohatství rodu Šliků, kteří skupili pozemky od místních rytířů. V r. 1516 měl již 400 domů, v r. 1520 zde žilo 5000 obyvatel. Dne 6. 1. 1520 bylo mladé město povýšeno na svobodné město a přejmenováno na Údolí sv. Jáchyma. V r. 1533 byl s 18000 obyvateli druhým nejlidnatějším městem Čech. Od r. 1516 ražba mincí, tzv. Jáchymovských tolarů, které daly jméno měně USA – dolarům. V období rozkvětu zde žil Jiří Bauer (Agricola), Jáchymovský lékař, který sepsal latinsky veškeré poznatky o hornictví a hutnictví. Po r. 1550 začíná úpadek způsobený úbytkem stříbra, prohlouben v třicetileté válce odchodem protestantských horníků a zámožných měšťanů do Saska. Poč. 18. stol. pokus o oživení těžby, r. 1713 založena první hornická škola na světě pro výchovu budoucích horních úředníků. V pol. 18. stol. znovu úpadek. Od pol. 19. stol. se začala těžit uranová ruda pro výrobu uranové barvy. V odpadu z výroby barev objevili manželé Curieovi r. 1908 polonium a radium. Vysoká radioaktivita důlních vod z dolu Svornost zjištěná fyziky Machem a Meyerem dala vznik v r. 1906 řádným lázním, když již od konce 19. stol. byly v provozu provizorní lázně v domě pekaře Kuhna. Příznivé účinky koupelí v termální vodě s vysokým obsahem radonu zlepšují zdravotní stav postižených nemocemi pohybového ústrojí, chorobami nervovými a poruchami výměny látkové. Rozvoj lázní byl velmi rychlý, v l. 1910-12 postaveno sanatorium Radium Palác, v r. 1997 rekonstruován.

Po skončení 2. svět. války dochází k mohutnému rozvoji těžby uranové rudy pod dohledem sovětských poradců. K těžbě bylo zpočátku využito německých válečných zajatců, po únoru 1948 až do začátku 60. Let převážně politických vězňů, odsuzovaných v zinscenovaných procesech. V okolí Jáchymova bylo 12 táborů těchto vězňů s ironickými názvy ROVNOST, SVORNOST, BRATRSTVÍ apod., dnes v terénu těžko postřehnutelných. Památce jejich nesmírného utrpení, ponížení a obětí je věnován pomník z r. 1996 před kostelem sv. Jáchyma a naučná stezka

Jáchymovské peklo, která má 12 zastavení, z toho 2 přírodovědná a 10 historických. Před kostelem Všech svatých je plastika s názvem Brána svobody od sochaře R. Podrázského. Ten je autorem dalších 15 kamenů s vytesanými názvy všech táborů nucených prací pro politické vězně na území republiky. Jen na Jáchymovsku vyrubalo 65 tisíc politických vězňů 1102,9 km chodeb a vytěžilo 7940 t uranu. Každoroční vzpomínkové dny nazývané

Jáchymovské peklo se konají předposlední sobotu od 9.00 hod. Nejprve po mši sv. v kostele sv. Jáchyma a potom kladením věnců u pomníku před ním za účasti četných dosud žijících bývalých politických vězňů z Čech i Slovenska.,

zástupců vedení polit. stran, státu, kraje, blízkých měst a katolické církve. V r. 2008 otevřena a zpřístupněna štola č. 1 Barbora. Najdeme ji na krátké odbočce z NS Jáchymovské peklo (od býv. dolu Eliáš).

V roce 1975 dokončen velký lázeňský ústav Běhounek. Lázeňské objekty jsou soustředěny v dolní části města, kam je dopravována z dolu Svornost z hloubky 600 m léčivá voda.

Na náměstí památkově chráněno velké množství domů, zachováno většinou přízemí s klenbami renesančními portály, dokumentující rozvoj a bohatství města. Renesanční radnice z l. 1540-4 i po přestavbách z l. 1783-04 a 1901-02 uchovála pův. dispozice a bohatě zdobený portál saského typu. Dnes v přízemí stylová restaurace, v patře Městský úřad. Renesanční jednopatrová budova královské mincovny z let 1534-36, dnes muzeum. Šlikův hrádek z r. 1517, od r. 1545 sídlo královských horních hejtmanů, dnes zachovány části dvou věží a zbytky okrouhlé bašty. Pozdně gotický kostel sv. Jáchyma s halou monumentálních rozměrů z l. 1534-40. Pozdně gotický hřbitovní kostel Všem svatých z r. 1516, strop z r. 1533, malovaná archa z l. 1519-45 z Cranachova okruhu, epitafy z l. 1610-65. Plastika kalvárie na hřbitově z r. 1544 od drážďanského sochaře Kryštofa Waltera. Kaple sv. Jana Nepomuckého na severním svahu jáchymovského údolí z r. 1734. Kaple sv. Anny z r. 1778. Na náměstí Trojičný sloup z r. 1703 na hranolovém podstavci nesoucí sousoší Nejsvětější Trojice. Kolem sloupu hranolový podstavec se sochami P. Marie, Josefa a Jáchyma.

[37] Božídarské rašeliniště – národní přírodní rezervace (929,57 ha, vyhl. v r. 1965) největší v Krušných horách. Je tvořena souborem rozlehlých horských rašelinišť vrchovištního typu, zrašeliněnými loukami a horskými lesy s převahou smrku, četné jsou keřové porosty kleče. Bylinné patro obsahuje řadu vzácných druhů např. arniku, blatnici bahenní, kropenáč vytrvalý aj. Výskyt břízy trpasličí. Tokaniště tetřivků, významná oblast jelení zvěře. Naučná stezka na okraj Božího Daru délky 3,2 km je okružní a má 12 zastávek. Průchod po zimní tyčované cestě směrem pod Špičák je v období bez sněhové pokrývky zakázán! Na celém území rezervace je zakázáno vstupovat mimo cesty vyznačené se souhlasem orgánu ochrany přírody a sbírat jakékoliv rostliny i jejich plody a odchytávat jakékoliv živočichy.

[38] Božídarský Špičák – 1115 m, částečně zalesněná čedičová kupa (nejvyšší v ČR) se zbytkem lávového příkrovu. Na JZ svahu býv. kamenolom šedočerného, téměř celistvého čediče.

[39] Hřebečná – býv. kamenolom, dnes přírodní rezervace „Rýžovna“ (20 ha, vyhl. v r. 1996), soubor horských rostlinných společenstev s výskytem mnoha zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. V bývalém lomu ukázka sloupcovité odlučnosti čediče.

[40] Bludná – dnes zaniklá osada, poprvé připomínána r. 1530 jako ves, ve které se těžila železná ruda v tzv. zamžené štole. Vpravo od silnice z Bludné na Rýžovnu je v lese ojedinělý výskyt borovice rumelské.

[41] Blatenský vrch – zalesněný vrch (1043 m) s kamennou (částečně dřevěnou) 21 m vysokou rozhlednou postavenou v r. 1913. Na sev. úbočí umístěna školka pro ověřování odolnosti různých druhů jehličnanů proti imisím z tepelných elektráren. Sv. na kótě 948,6 m propadliny a zbytky štol dolu Zuzana.

[42] Horní Blatná – (760 obyv.), jedno z mála měst v Krušnohoří se zachovalým renesančním půdorysem, městská památková zóna. Založeno r. 1532 saským kurfiřtem v důsledku nálezů bohatých ložisek cínu. Město bylo budováno

podle geometrického plánu po vzoru saských měst s pravoúhlou soustavou ulic a centrálním náměstím. Po Šmalkaldské válce bylo v r. 1547 město s přilehlým okolím postoupeno České koruně a r. 1548 povýšeno na královské město. V r. 1570 vlastnilo 12 km dlouhý Blatenský vodní příkop, který sloužil pro přivedení vody do Horní Blatné i do míst vzdálených od přirozených vodotečí k důlním strojům a k úpravě vytěžené rudniny. V 17. stol. se těžily kobaltové, vizmutové a stříbrné rudy, avšak hornictví postupně s vytěžením upadalo. Vznikla výroba kobaltových barev, které se vyvážely. V 18. stol. došlo ještě k pokusu o oživení těžby, ale v 19. stol. důlní činnost zanikla a obyvatelé se živili prací v lese a řadou domácích výrob, např. paličkováním a krajkářstvím. V r. 1898 město spojeno se

světem železnicí. Do 31. 12. 1948 bylo město sídlem soudního okresu. Poté pozbylo označení město obdobně jako Boží Dar na 60 let. Od r. 2007 je opět městem. Sídlo Lesní správy LČR a významné středisko zimní rekreace. V obci je mnoho obytných a církevních objektů památkově chráněno. Muzeum těžby cínu, výstavný barokní dům čp. 127 z pol. 18. stol. s hrázděným patrem. Další z památkově chráněných objektů jsou domy čp. 2, 4, a 6 na náměstí. Dominantou náměstí je farní kostel sv. Vavřince, pův. pozdně gotická stavba z 1. pol. 16. stol. nově založená r. 1593, s věží z l. 1605-07, přestavěný kolem r. 1754 v barokním slohu. U kostela jsou barokní plastiky z pol. 18. stol.

Hřbitovní kaple sv. kříže z pol 18. stol. s raně barokním náhrobníkem. V budově radnice jsou vystaveny fotografie o historii obce.

[43] Pernink – vznikl na panství Jindřich Šlika z Ostrova při stříbrných a cínových dolech. Městečkem je o r. 1532 a další výsady dostal od Jáchyma Šlika v r. 1559 spolu se znakem. Od r. 1562 byli obyvatelé osvobozeni od placení feudální renty a mohli vařit pivo. V r. 1613 se v dolech přestalo pravidelně pracovat a nastal celkový úpadek. Protestantští horníci odešli do Saska a další hledali obživu v chovu a prodeji drobného ptactva a paličkování krajek. V poslední třetině 19. stol. se stalo městečko střediskem strojí výroby výšivek, krajek a poté i rukavic. V r. 1896 byl vybudován krajkářský závod, který po r. 1945 patřil pod n.p. KRAJKA Kraslice. V okolí se těží rašelina pro zahradnictví. Na místě pův. dřevěného kostela z pol 16. stol. byl v pol 18. stol. postaven kostel Nejsvětější Trojice, bez výrazného slohu. Před kostelem je litá socha Krista stojícího na zeměkouli, umístěná na litinovém podstavci. Vpravo při cestě k žst. Socha Ježíše Krista žehnající Perninku, věnovaná továrníkem Meinlem. V Perninku je třetí nejvýše položená železniční stanice v Čechách (902 m) po šumavské Kubově Huti (995 m) a Horní Vltavici (950 m).

[44] Krušnohorský semmering se nazývá horská část druhé nejvýše položené železniční trati v České republice, která vede z Karlových Varů do německého Johannegeorgenstadtu. Na úseku z Nejdku do Perninku překonává vlak na patnácti kilometrech výškový rozdíl 365 m. Otočením do protisměru obloukem o poloměru 180 m se motorový vlak dostane až do nadmořské výšky 915 m n. m. Trať byla dokončena v roce 1899, vede krajinou Krušných hor a nabízí daleké výhledy do údolí říčky Rolavy. Na trati v obci Pernink se nachází technická zajímavost - impozantní klenutý kamenný viadukt, který v nejvyšším bodě dosahuje výšky 20 m.

[45] Nová Ves – místní část obce Hora sv. Šebestián, obec prvně zmiňovaná r. 1345. Kamenná boží muka z počátku 18. stol. Na východním okraji obce kříž z doby kolem r. 1700. U domů čp. 3 a 47 smírčí kříže.

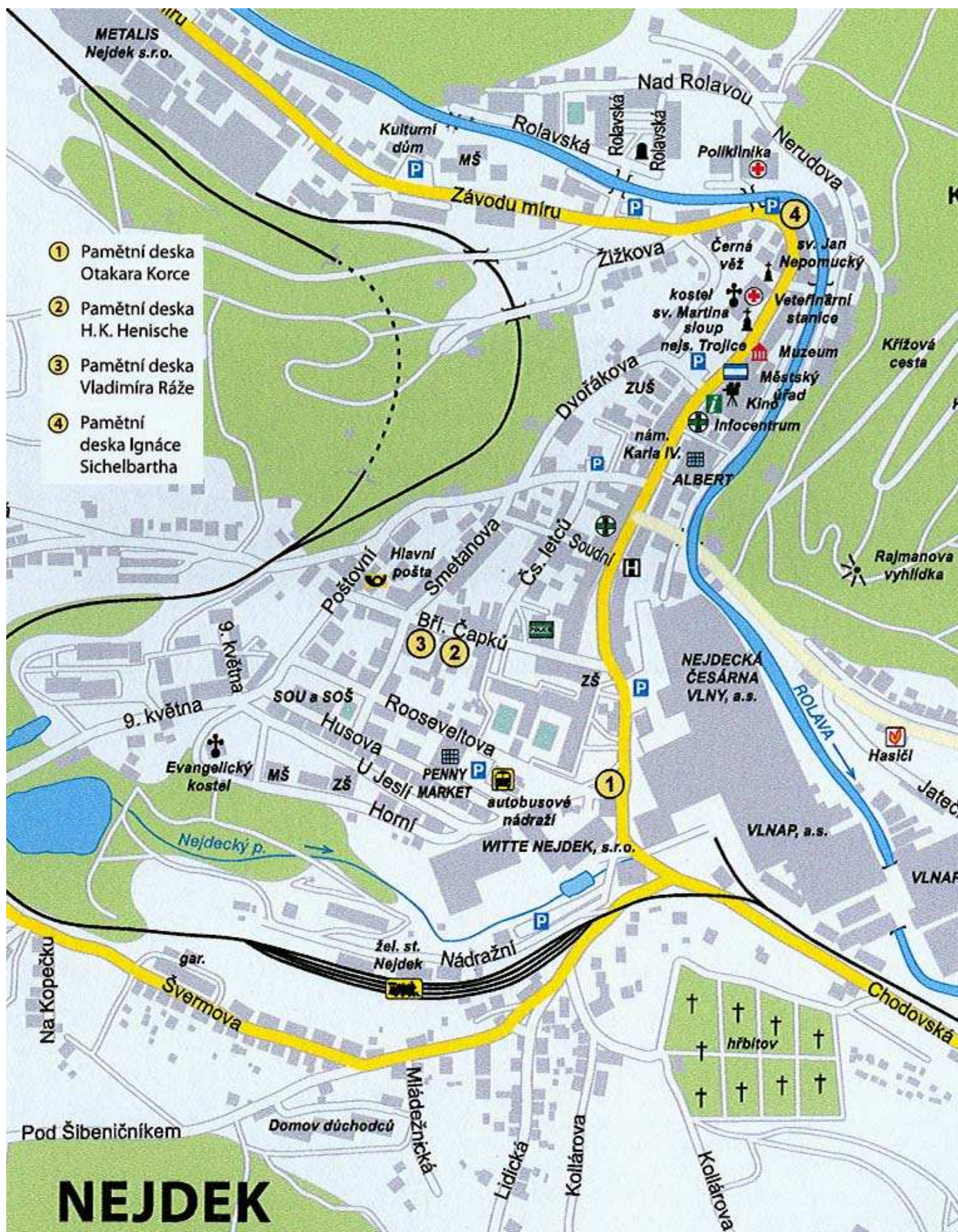
[46] Celná – první zprávy o místě jsou až z r. 1787. V údolíčku zvaném Myší díra je na Pruněfovském potoce 4,4 m vysoký jez z r. 1962, který tvoří malou vodní nádržku, odkud se čerpá voda do Křimovské přehrady. Nad přehradou, těsně nad cestou je částečně zavalená štola. Na modré značce pěkné rulové skály. 300 m dále před chatou studánka „U zlého mlynáře“.

[47] Hasištejn – zřícenina gotického hradu, postaveného pravděpodobně kolem r. 1320. R. 1348 se poprvé uvádí v zákoníku Majestas Carolinae. R. 1418 dal Hasištejn Václav IV. v zástavu Mikuláši z Lobkowicz. Ke splacení dluhu nedošlo a tak r. 1421 získali Lobkowiczové hrad jako korunní léno dědičně. Vlastnili jej, nebo alespoň měli podíl na vlastnictví do r. 1609, kdy celý hrad připadl Štampachům. Nejznámější a nejvýznamnější majitel hradu byl Bohuslav Hasištejnský Lobkowicz. Za jeho vlastnictví byl hrad rozšiřován, opravován a opevňován. Proslulá se stala jeho knihovna, ze které se bohužel do dnešních dnů zachovalo velmi málo, neboť po Bohuslavově smrti byla r. 1510 odvezena do Chomutova, kde r. 1598 značná část shořela. Od r. 1510 nebyl hrad obýván majiteli a postupně chátral a pustl. R. 1622, kdy byl hrad Štampachům konfiskován, je již uváděn jak pustý. R. 1811 dal Emanuel Karsch zříceninu upravit a postavil při ní hostinec. R. 1976 hradní restaurace vyhořela a objekt byl na čas uzavřen. V r. 1995 byla otevřena nová, menší restaurace. V areálu hradu je pamětní deska J. W. Goetha, který hrad navštívil 9. 8. 1810. Na parkoviště před hradem byla ze zrušeného Ahníkova umístěna pletencová boží muka a křížový kámen (kamenné odpočívadlo), datovaný r. 1601.

[48] Místo – nejstarší doklady o městečku pocházejí z r. 1518. R. 1572 zde byl postaven malý kostel sv. Trojice. Dnešní kostel pochází z l. 1691-92. V l. 1975-81 byla do Místa a okolí přemístěna

řada plastik z obcí postižených těžbou uhlí. U hřbitova stojí sv. Jan Nepomucký – barokní plastika z Ahníkova z doby kol. r. 1730, Kalvárie pochází s Krbic a je z r. 1722. Na pravé straně hřbitovní brány jsou gotizující boží muka – stávala u cesty z Račic do Krbic, na levé straně stojí kamenný kříž z r. 1813 s Ukřížovaným, stával u cesty z Krbic k šachtě. U zadní hřbitovní zdi je mariánský sloup – stával za starým hřbitovem v Račicích, při polní cestě k Naší u hřbitovní zdi památná lípa srdčitá, obvod kmene 663 cm. V parčíku před kostelem je barokní sloup Nejsvětější Trojice z r. 1724 – pův. z Místa, dříve stával v dolní části náměstí. Na druhé straně parku je kamenný kříž z r. 1730 z Kralup. Proti odbočce na hrad Hasištejn jsou Boží muka z 16. stol. pův. z Krbic. U cesty na Hasištejn je barokní socha sv. Floriána z doby kol. R. 1750 a asi o 200 m dále, vpravo pod lesem je kamenný křížek, nalezený u Krbic. Podle cesty od silnice č. 13 směrem na Místo jsou přemístěny plastiky z obcí, které byly zbourány postupující těžbou uhlí.

1 INFORMAČNÍ CENTRUM
Otevírací doba:
leden - březen: úterý - sobota
10.30-12.30, 13.00-17.00 hod.
duben - prosinec: pondělí - neděle
10.30-12.30, 13.00-17.00 hod.

2 HRAD
Celoroční provoz 9.00-16.30 hodin
- expozice útrpného práva
- archeologie Karlovarska
- historické zbraně, porcelán

3 KOSTEL SVATÉHO VACLAVA
Barokní chrám byl postaven na místě
původního pozdně gotického kostela
roku 1734.

4 ČERNÁ VEŽ
Expozice Národního památkového
ústavu - měšťanské domy v Lokti
Otevírací doba:
květen, červen a září
(pa-ne): 10.00-17.00 hodin,
červenec a srpen
(st-ne): 10.00-17.00 hod.
- expozice loketských zajímavostí
a kuriozit
- galerie výtvarného umění

5 RADNICE
Vystavena v raně barokním slohu dle
plánu Abrahama Leutnera roku 1682
MUZEUM KNIŽNÍ VAZBY
Otevírací doba:
březen-duben (po, ut je zavřeno):
10.00-13.00 hod., 14.00-17.00 hod.,
květen-září celý týden):
10.00-13.00 hod., 14.00-17.00 hod.
6 PŘÍRODNÍ DIVADLO POD HRADEM
7 MĚSTSKÉ OPEVNĚNÍ
Soubor historického opevnění města
obnoven v letech 1990-2000.

8 SLOUP NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE
Postaven v roce 1719 podle návrhu
Jana Karla Stülpa.

9 ROBIČSKÁ VĚŽ
Součást hradního opevnění města

10 KAPLE SVATÉ ANNY
Vystavena před vstupem do města
roku 1744.

11 PIVOVAR
12 PAYERŮV DŮM

